

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.006.02.2021

**Pan
Dariusz Szafranek
Dyrektor Młodzieżowego Ośrodka
Wychowawczego w Podgłębokiem**

Podgłębokie 1A
21-070 Cyców

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/093 – Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Podgłęboku ¹ 21-070 Cyców, Podgłębok 1A
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Szafranek, Dyrektor MOW od 1.10.2019 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Zbigniew Drzewiecki, p.o. Dyrektora MOW od 20.08.2019 r. do 30.11.2019 r. Bernard Skalski ² , Dyrektor MOW od 1.01.2018 r. do 19.08.2019 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań. 2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych. 3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2021 (do dnia 31 marca) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie, do dnia zakończenia kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Małgorzata Dobrowolska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/49/2021 z 9.04.2021 r.

(akta kontroli tom I str. 7-9)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

MOW w Podgłęboku był należycie przygotowany pod względem merytorycznym do wykonywania zadań opiekuńczych i wychowawczych, jednak dokumentacja w tym zakresie nie była prowadzona rzetelnie. Stwierdzono także nieprawidłowości w zakresie przygotowania obiektów MOW do bezpiecznego korzystania z nich, m.in.: niezabezpieczenie otwartej przestrzeni pomiędzy biegami schodów w budynkach szkoły oraz internatu, niezapewnienie równej nawierzchni dróg i chodników na terenie MOW oraz niezaktualizowanie instrukcji bezpieczeństwa pożarowego budynków (dalej: IBP).

W Ośrodku opracowano i przestrzegano procedur dotyczących postępowania w przypadkach wystąpienia zdarzeń szczególnych i nadzwyczajnych. Ustalono także sposób organizacji przewozu nieletnich oraz przystosowano do tego celu wyposażenie samochodu służbowego. W związku z pandemią COVID-19 wprowadzono obostrzenia sanitarne, w wyniku których skutecznie uniknięto zakażeń wychowanek w okresie objętym kontrolą. W MOW zapewniono podopiecznym odpowiednie warunki mieszkalne⁵, a także pomieszczenia do: pracy indywidualnej, samodzielnego przygotowania posiłków, prania i suszenia ubrań oraz rekreacyjno-wypoczynkowe. Pomieszczenia sanitarne umożliwiały wychowankom korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny.

¹ Dalej: MOW, Ośrodek lub Placówka.

² Dalej: „były Dyrektor MOW”.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

⁴ NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Tj. zgodnie z § 26 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania (Dz. U. z 2017 r. poz. 1606), dalej: rozporządzenie MEN w sprawie MOW.

Przeprowadzono systematycznie kontrole obiektów MOW w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z tych obiektów, o których mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁶, a także kontrole stanu technicznego obiektów budowlanych (dalej: kontrola roczna) oraz stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektów (dalej: kontrola pięcioletnia), wynikające z art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁷. Kadra pedagogiczna i psychologiczna posiadała wymagane kwalifikacje zawodowe. Tygodniowy wymiar czasu pracy pedagogów był adekwatny do liczby wychowanek, natomiast w przypadku psychologów przez większość okresu objętego kontrolą nie zapewniono wymaganego czasu ich dostępności w MOW. Wszystkie objęte próbą kontrolną wychowanki miały opracowane indywidualne programy terapeutyczno-wychowawcze (dalej: IPET). Dla wychowanek przygotowywanych do usamodzielnienia przez MOW (z jednym wyjątkiem), w wymaganym terminie opracowano indywidualne programy usamodzielnienia (dalej: IPU). Dyrektor MOW, w terminach określonych w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie⁸ informował właściwych kierowników powiatowych centrów pomocy rodzinie (dalej: PCPR) o osiągnięciu pełnoletności w danym roku kalendarzowym i zamiarze usamodzielnienia się wychowanek. Umożliwiono kontynuację nauki wychowankom, które w trakcie roku szkolnego osiągnęły pełnoletność. Zapewniono właściwą opiekę medyczną oraz psychologiczną nieletnim w ciąży przebywającym w MOW. W latach szkolnych 2018/2019-2020/2021 w Placówce realizowano zajęcia o charakterze: resocjalizacyjnym, socjoterapeutycznym, profilaktyczno-wychowawczym, sportowym, turystycznym, rekreacyjnym, kulturalno-oświatowym i rozwijającym zainteresowania oraz monitorowano skuteczność realizowanych zadań opiekuńczych i wychowawczych.

Stwierdzone w toku niniejszej kontroli NIK nieprawidłowości związane z nierzetelnym prowadzeniem dokumentacji w zakresie działań opiekuńczo-wychowawczych dotyczyły m.in.: terminów opracowania oraz zakresu zapewnianych przez MOW wielospecjalistycznych ocen poziomu funkcjonowania (dalej: WOPF) uczennicy; braków formalnych IPET oraz nieprowadzenia wyodrębnionych dzienników zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Powyższe nieprawidłowości nie wpłynęły w istotny sposób negatywnie na realizację przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych oraz edukacyjnych.

Zrealizowano wnioski pokontrolne NIK z kontroli nr P/17/099 *Działalność resocjalizacyjna młodzieżowych ośrodków wychowawczych* przeprowadzonej w okresie od 2.02.2017 r. do 22.05.2017 r.

Przed rozpoczęciem niniejszej kontroli NIK nie zrealizowano większości zaleceń wynikających z kontroli BHP oraz z rocznych i pięcioletnich kontroli stanu technicznego obiektów MOW.

W okresie objętym kontrolą MOW nie pozyskiwał informacji od właściwych kierowników PCPR odnośnie dalszych losów wychowanek, ze względu na wejście w życie przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE⁹.

⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, dalej: rozporządzenie MENiS w sprawie BHP.

⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm., dalej: Prawo budowlane.

⁸ Dz. U. poz. 954, dalej: rozporządzenie MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie.

⁹ Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016 r., str. 1; dalej: rozporządzenie RODO.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Przygotowanie MOW do realizacji zadań

1.1. Sposoby postępowania w sytuacji wystąpienia zdarzeń nadzwyczajnych bądź sytuacji szczególnych określało zarządzenie Dyrektora MOW nr 6/2006 z 2.11.2006 r. w sprawie strategii działań wychowawczych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych, wypracowanej przez pracowników pedagogicznych MOW, składającej się z trzech części:

- procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z policją w sytuacji zagrożenia dzieci oraz młodzieży przestępczością i demoralizacją, w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką;
- program naprawczy sprzyjający zapobieganiu ucieczkom, niesprawiedliwionym nieobecnościom;
- zasady interwencji w sytuacji „gorącej” przemocy.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że ze względu na fakt, iż dokumentacja w tym zakresie znajdowała się w poszczególnych grupach wychowawczych, w dniu 26.03.2021 r., zarządzeniem nr 8/2021, wprowadził *Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych i nadzwyczajnych*.

(akta kontroli tom I str. 65-66, 77, 93-97)

1.2. W MOW ustalono następujący katalog zdarzeń nadzwyczajnych: zgon nieletniej, samobójstwo nieletniej, próba samobójcza nieletniej, zgwałcenie nieletniej lub inny czyn noszący znamiona przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności z udziałem wychowanki, bunt wychowanek, samookaleczenia wychowanek¹¹, agresja fizyczna wśród wychowanek¹², napaść fizyczna na pracownika MOW przez wychowanki, znęcanie się nad wychowanką przez inne wychowanki, zbiorowa lub indywidualna ucieczka, samowolne oddalenie się z placówki, spożywanie alkoholu na terenie MOW lub przybycie wychowanki do MOW pod wpływem alkoholu, spożywanie substancji chemicznych innych niż alkohol, w tym lekarstw w celu wprowadzenia się w stan odurzenia lub przybycie w takim stanie do MOW, znalezienie na terenie MOW substancji przypominającej narkotyki, zakłócenie porządku na terenie MOW z udziałem osób z zewnątrz, podejrzenie popełnienia przez pracownika wobec wychowanki czynu noszącego znamiona przestępstwa ściganego z urzędu.

Informacje o zdarzeniach nadzwyczajnych dokumentowano w raportach z wypadku nadzwyczajnego, a o ich wystąpieniu pracownicy MOW zobowiązani byli w trybie natychmiastowym powiadomić dyrekcję MOW, Policję, Sąd Rodzinny i rodziców lub opiekunów wychowanki.

(akta kontroli tom I str. 66, 116-118, 166-167)

1.3. Teren ośrodka oraz budynki szkoły i internatu spełniały normy bezpieczeństwa, o których mowa w rozporządzeniu MENIS w sprawie BHP, w zakresie: ogrodzenia terenu placówki (§ 7 ust. 1); zabezpieczenia szlaków komunikacyjnych wychodzących poza teren placówki w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię (§ 7 ust. 4); zapewnienia w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych bieżącej ciepłej i zimnej wody i środków higieny osobistej (§ 8) oraz zabezpieczenia poręczy balustrad przed ewentualnym zsuwaniem się po nich (§ 16 ust. 1), z wyjątkiem zapasowej klatki schodowej w budynku internatu.

¹⁰ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Umysłne uszkodzenie własnego ciała w wyniku autoagresji wymagającej interwencji medycznej.

¹² Np. bójka, rzucanie przedmiotami, napaść na wychowankę - w wyniku czego nastąpiła interwencja służb zewnętrznych.

W wyniku oględzin NIK stwierdzono niekompletność oznakowania gaśnic, drogi ewakuacyjnej, dwóch wyjść ewakuacyjnych, a także utrudnienia w dostępie do planu ewakuacyjnego dla służb ratowniczych (§ 5 ww. rozporządzenia), niezabezpieczenie otwartej przestrzeni pomiędzy biegami schodów (§ 16 ust. 2 ww. rozporządzenia) oraz niezachowania norm dotyczących wysokości balustrad, nierówności nawierzchni drogi pożarowej z płyt drogowych oraz chodników wywołane m.in. zużyciem materiału oraz uszkodzeniami górnymi występującymi na tym obszarze.

Według stanu na 24.05.2021 r. pięciorgu z 58 pracowników MOW nie zapewniono przeszkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej.

(akta kontroli tom I str. 223-254, 327-333, 341-342)

1.4. W okresie objętym kontrolą, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP dyrektorzy MOW zapewnili przeprowadzenie raz w roku kontroli obiektów należących do MOW pod kątem zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z nich. Z ww. kontroli sporządzono protokoły podpisane przez komisję składającą się co najmniej z dwóch osób, w tym starszego specjalistę ds. BHP oraz społecznego inspektora pracy. Kopie tych dokumentów nie zostały przekazane organowi prowadzącemu.

Zastrzeżenia dotyczące stanu technicznego obiektów MOW zawarte w ww. protokołach pokrywały się z zaleceniami wynikającym z kontroli okresowych przeprowadzonych na podstawie Prawa budowlanego oraz zawierały bardziej szczegółowy opis stwierdzonych przez inżynierów uszkodzeń, m.in.: ubytki w stopniach betonowych schodów zewnętrznych prowadzących do kotłowni (internat), brak poręczy z jednej strony schodów zewnętrznych prowadzących do kuchni (internat). Zalecono, aby docelowo zaplanować remonty: sanitariatu w przyziemiu szkoły, pomieszczeń piwnicznych i schodów w segmencie żywieniowym internatu oraz chodników ułożonych wzdłuż budynków internatu i szkoły. Ponadto w protokołach opisano m.in.: niezabezpieczenie balustrad schodów przed upadkiem z wysokości, niekompletne oznakowanie dróg i wyjść ewakuacyjnych oraz gaśnic, niezniwelowanie różnicy poziomów pomiędzy pomieszczeniami, nieobudowanie grzejników na korytarzu szkoły, niezabezpieczenie okien i opraw oświetleniowych na sali gimnastycznej, niewyremontowanie schodów zewnętrznych na północnej elewacji szkoły. W ww. protokołach nie wskazano terminów realizacji ww. zaleceń.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że ww. prace¹³ nie zostały wykonane z uwagi na nieujęcie ich w protokole z 2020 r., którym sugerował się obejmując funkcję dyrektora. Usunięcie tych wad Dyrektor MOW zaplanował w okresie wakacyjnym do kolejnego przeglądu BHP w sierpniu 2021 r. Wskazał ponadto, że trwają prace związane z usunięciem odspojonej okładziny schodów od strony północnej budynku szkoły.

Z informacji uzyskanych od organu prowadzącego wynika, że w miarę posiadanych środków finansowych, przekazywane są MOW środki na wykonywane sposobem gospodarczym drobne remonty w pomieszczeniach internatu, kuchni i zapleczu magazynowym, pralni, pomieszczeniach administracyjnych oraz szkolnych (sale lekcyjne, pokój pielęgniarki, łazienki) tj.: odświeżenie ścian, wymiana żarówek, klamek w drzwiach, wymiana zużytych elementów sanitariatów w łazienkach, wymiana podłogi w bibliotece, pomieszczeniu magazynowym i pralni na terakotę, konserwacja i remonty sprzętu ogrodniczego oraz utrzymanie terenu zieleni wokół obiektów MOW. Na ww. prace remontowe w poszczególnych latach wydatkowano: w 2017 r. – 11,0 tys. zł, w 2018 r. – 11,0 tys. zł, w 2019 r. – 16,2 tys. zł, w 2020 r. –

¹³ M.in.: obudowanie grzejników na korytarzu szkoły, uszkodzenie alarmu w pracowni informatycznej, zniwelowanie różnicy poziomów pomiędzy salami lekcyjnymi 14, 15, 16 i 17, zabezpieczenie okien i opraw oświetleniowych w sali gimnastycznej, osłonięcie przewodów przy komputerach stacji roboczej w bibliotece, naprawa wypaczonej futryny drzwi w szatni wychowanków (szkoła).

8,2 tys. zł. Ponadto w 2020 r. wykonano priorytetowe prace zgodnie z zaleceniami zawartymi w protokole z pięcioletniej kontroli stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego przeprowadzonej 04.10.2012 r. tzn. w budynku internatu wykonano rozbiórkę komina centralnego ogrzewania (koszt 35,2 tys. zł).

(akta kontroli tom I str. 127-157, 616-620)

1.5. Obiekty¹⁴ użytkowane przez MOW (właścicielem jest Powiat Łęczyński) zostały poddane okresowym kontrolom rocznym oraz kontroli pięcioletniej¹⁵, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego, przez osoby posiadające stosowne uprawnienia i kwalifikacje. W MOW prowadzono księżkę obiektu budowlanego (dalej: KOB) dla internatu, szkoły oraz budynku gospodarczego od 1997 r. Ostatnie wpisy w KOB pochodziły z lat 2012-2015. W MOW kontynuowano wpisy na wydrukowanych arkuszach działów II, IV, V, VIII z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie książki obiektu budowlanego¹⁶, tj. w zakresie danych identyfikacyjnych i technicznych, planu sytuacyjnego i wykazu opracowań technicznych dotyczących obiektu. W MOW prowadzono również rejestr dokonanych remontów i przebudowy obiektów. Na podstawie zgromadzonych dokumentów nie było możliwe ustalenie osoby odpowiedzialnej za dokonywanie wpisów w księżkach obiektów budowlanych. Nie prowadzono w nich również wykazu protokołów okresowych kontroli.

Zalecenia wynikające z ww. kontroli okresowych dotyczyły:

- w budynku internatu: rozbiórki murowanego komina centralnego ogrzewania, wykonania izolacji pionowej ścian piwnicznych i fundamentowych budynku w segmencie żywieniowym, zainstalowania czujników gazu i dwutlenku węgla (w segmencie żywieniowym), wymiany węży hydrantowych we wszystkich punktach obiektu z powodu utraty zdolności utrzymania odpowiednich parametrów ciśnieniowych w wyniku erozji materiału, wymiany zamka elektromagnetycznego w drzwiach wejściowych. Ponadto w protokole odnotowano występowanie uszkodzeń elementów konstrukcyjnych budynku spowodowanych eksploatacją górnictwem na tym terenie;
- w budynku szkoły: wykonania prac termomodernizacyjnych objętych audytem (elewacja budynku) oraz pionowej izolacji przeciwwilgociowej ścian piwnicznych i fundamentowych budynku i przebudowy schodów zewnętrznych na elewacji północnej;
- w budynku gospodarczym: uzupełnienia obróbek blacharskich łącznie z rynnami i rurami spustowymi, naprawy elementów żelbetonowych (odslonięte zbrojenie), przeprowadzenia kompleksowego remontu elewacji wraz z opaską dookoła budynku łącznie z wymianą stolarki okiennej i drzwiowej;
- w budynku stodoły: naprawy murów ścian zewnętrznych (niewłaściwe wiązanie w murze ścian z licznymi ubytkami), rozważenia wymiany 50% pokrycia dachu (eternit falisty) oraz wrót drewnianych (wypaczone);
- drogi pożarowej: remont nawierzchni lub doraźna naprawa (uzupełnienie ubytków żwirem i betonem B20).

W protokołach kontroli stanu technicznego obiektów nie określono terminów realizacji zaleceń¹⁷.

Na dzień 31.05.2021 r. z zaleceń wynikających z kontroli pięcioletniej dokonano tylko rozbiórki komina. Ponadto przeprowadzono działania wpływające na poprawę

¹⁴ Internat, szkoła, budynek gospodarczy, stodoła, droga pożarowa.

¹⁵ Ostatnia kontrola pięcioletnia została przeprowadzona w dniu 24.07.2017 r., natomiast kontrole roczne w dniach 18.07.2018 r., 12.08.2019 r., 31.08.2020 r. i 25.03.2021 r.

¹⁶ Dz. U. z 2003 r. Nr 120, poz. 1134, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie KOB.

¹⁷ Stosownie do art. 62a ust. 3 pkt 1 i 2 Prawa budowlanego w zaleceniach wynikających z przeprowadzonych kontroli okresowych stanu technicznego wskazuje się czynności mające na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości obiektów oraz termin ich wykonania.

bezpieczeństwa, m.in. wyrównanie terenu za budynkiem gospodarczym, zasypanie dwóch zbiorników na gnojowicę, rozebranie wolnostojącej toalety, naprawienie oświetlenia zewnętrznego terenu MOW, zainstalowanie monitoringu¹⁸, montaż wewnętrznego ogrodzenia szkoły, internatu, drogi pożarowej i siłowni zewnętrznej.

(akta kontroli tom I str. 431-544, 577-582, 629-634)

W 2017 r. MOW otrzymał środki finansowe na sporządzenie audytu i inwentaryzacji budynków w celu przeprowadzenia niezbędnych remontów. Od 2018 r. Starostwo Powiatowe w Łęcznej nie przekazało środków finansowych na przeprowadzenie termomodernizacji budynku szkoły. Dyrektorzy MOW wnioskowali o możliwość przeprowadzenia ww. remontu pięciokrotnie¹⁹.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że prace budowane takie jak remont: w pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym w przyziemiu szkoły, termomodernizacja budynku szkoły, remont budynku gospodarczego, stodoły czy nawierzchni drogi pożarowej wymaga zabezpieczenia znacznych środków finansowych. Dyrekcja MOW od wielu lat współpracuje z organem prowadzącym w zakresie podjęcia prac dotyczących termomodernizacji szkoły. W dniu 15.10.2018 r. ówczesny dyrektor MOW złożył wniosek o wpisanie tej inwestycji wraz z remontem schodów wejściowych i chodnika ułożonego wzdłuż szkoły oraz przebudowę schodów od strony północnej budynku.

Z informacji uzyskanych z organu prowadzącego wynika, że wykonany w 2017 r. audyt energetyczny dla przedsięwzięcia termomodernizacyjnego budynków MOW dotyczył analizy opłacalności montażu instalacji fotowoltaicznej na dachu budynku internatu oraz budynku szkoły w celu częściowego pokrycia zapotrzebowania w energię elektryczną obiektów i wykazał, że jest ono nieopłacalne (zbyt długi czas zwrotu poniesionych nakładów). W 2020 r. Powiat Łęczyński poczynił starania o fundusze zewnętrzne na termomodernizację MOW²⁰. Szacunkowa wartość całkowita projektu wyniosła 4 434,2 tys. zł, z czego dofinansowanie 70% kosztów kwalifikowalnych, natomiast wkład własny powiatu 30% kosztów kwalifikowalnych. Ze względu na brak dofinansowania, inwestycja nie została zrealizowana.

Ponadto Starosta Łęczyński poinformował, że na bieżąco monitoruje potrzeby MOW w zakresie prac remontowo-inwestycyjnych, zaleceń wynikających z kontroli BHP oraz okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych MOW. Systematycznie w miarę możliwości finansowych powiatu wykonywane są drobne prace remontowe i bieżące naprawy (wykonywane sposobem gospodarczym we własnym zakresie jednostki) oraz realizowane inwestycje zapewniające bezpieczne i higieniczne warunki wychowankom MOW. W ramach inwestycji:

- w 2017 r. wprowadzono zmiany w planie finansowym MOW w związku z czym zmodernizowano przyłącze ciepłownicze i wodociągowe (68,3 tys. zł);
- w 2018 r. i w 2019 r. w przedłożonych planach finansowych Dyrektor MOW nie wskazał środków na wydatki remontowo-inwestycyjne;
- w 2020 r. wprowadzono zmiany w planie finansowym MOW w związku z czym wykonano ogrodzenie o długości 27,5 m z bramą wjazdową (16,6 tys. zł).

Zarząd Powiatu co roku określał wytyczne dla podległych sobie jednostek dotyczące wnioskowania o środki finansowe na kolejny rok.

¹⁸ Zarządzenie nr 7 z dnia 31.01.2020 r. Dyrektora MOW w sprawie wprowadzenia monitoringu w MOW.

¹⁹ Pisma MOW: (1) L.dz. 1071/2017 z dnia 16.10.2017 r.; (2) L.dz. 946/2018 z dnia 15.10.2018 r.; (3) L.dz. 883/2019 z dnia 10.10.2019 r.; (4) MOW/0720/21/2020 z dnia 23.03.2020 r.; (5) MOW.0720.24.2020 z dnia 15.04.2020 r.

²⁰ Uchwała nr XVI/148/2020 Rady Powiatu w Łęcznej z dnia 21.05.2020 r. w sprawie przystąpienia Powiatu Łęczyńskiego do projektu pn. Kompleksowa termomodernizacja budynku szkoły Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Podgłęboku realizowana w ramach Funduszy Norweskich. Perspektywa 2014-2021. Obszar: Energia odnawialna, efektywność energetyczna, bezpieczeństwo energetyczne. Poprawa efektywności energetycznej i bezpieczeństwa energetycznego, Głęboka termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – szkół podstawowych i ponadpodstawowych, ze zm.

Analiza wniosków oraz zatwierdzonych i zmienianych planów finansowych przeprowadzona przez NIK wykazała, że wydatki majątkowe na zadania remontowo-inwestycyjne wynikały z bieżącego wnioskowania przez dyrektorów MOW w ciągu roku budżetowego. W okresie objętym kontrolą: wydatki planowane (zapotrzebowane przez MOW), wydatki zatwierdzone w planie finansowym przez organ prowadzący oraz wydatki według planu finansowego po zmianach (stanowiące rzeczywiste wydatki MOW) wyniosły odpowiednio:

- w 2018 r.: 4 407,2 tys. zł, 3 891,0 tys. zł i 4 373,4 tys. zł;
- w 2019 r.: 4 451,5 tys. zł, 4 400,0 tys. zł i 4 594,4 tys. zł;
- w 2020 r.: 5 341,7 tys. zł, 4 661,7 tys. zł i 4 848,2 tys. zł.

Jednocześnie Starosta poinformował, że w najbliższym okresie zostaną wykonane najpilniejsze prace remontowe wynikające z protokołów kontroli zapewnienia BHP w obiektach MOW, kontroli okresowych stanu technicznego obiektów budowlanych oraz bieżących potrzeb jednostki, tj.:

- w budynku szkoły: zabezpieczenie przed upadkiem z wysokości balustrad na klatkach schodowych pomiędzy poręczą schodów a sufitem; obudowanie grzejników na korytarzu szkoły drewnianymi osłonami; naprawa alarmu w pracowni informatycznej; zniwelowanie różnicy poziomów pomiędzy salami lekcyjnymi nr 14, 15, 16, 17 i szatnią wychowanek a korytarzem; osłonięcie przewodów przy komputerowej stacji roboczej w bibliotece; zamocowanie zwisających kabli do ściany wschodniej budynku szkoły; usunięcie niebezpiecznych elementów z elewacji schodów;
- w budynku internatu: zabezpieczenie przed upadkiem z wysokości balustrad na klatkach schodowych pomiędzy poręczą schodów a sufitem; remont schodów do kotłowni; wyposażenie pomieszczenia konserwatorów w apteczkę i instrukcję udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej oraz gaśnicę i jej oznakowanie; remont pomieszczeń piwnicznych i schodów w segmencie żywieniowym;
- na terenie zewnętrznym: uzupełnienie ubytków nawierzchni drogi pożarowej i placów wokół obiektów MOW; remont siatki wokół studzienki po wschodniej stronie budynku internatu; likwidacja zsyków do rozładunku ziemniaków.

Starosta dodał również, że ze względu na ograniczone możliwości finansowe powiatu część prac remontowych będzie systematycznie wykonywana w miarę posiadanych środków, tj.: zabezpieczenie okien i opraw oświetleniowych w sali gimnastycznej; naprawa wypaczonej futryny drzwi w szatni wychowanek (szkoła); montaż brakującej poręczy z jednej strony schodów prowadzących do kuchni w internacie; remont budynku gospodarczego; remont pomieszczenia higieniczno-sanitarnego w przyziemiu (szkoła). Ponadto, ze względu na fakt, że budynek stodoły nie jest wykorzystywany przez placówkę, w porozumieniu z Dyrektorem MOW skierowane zostanie pismo do nadzoru budowlanego dotyczące oceny stanu technicznego budynku i ewentualnego wyłączenia z użytkowania lub rozbiórki.

(akta kontroli tom I str. 586-591, 616-634)

W dniu 25.09.2018 r. pracownik Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Łęcznej przeprowadził czynności kontrolno-rozpoznawcze, w wyniku których zalecono m.in. aktualizację IBP budynku internatu tak, aby odnosiła się do wszystkich zagadnień określonych w § 6 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ochrony ppoż. oraz zlokalizowanie jej w miejscu dostępnym dla ekip ratowniczych. Kontrola NIK wykazała, że nie wykonano zaleceń KP PSP w pełnym zakresie.

(akta kontroli tom I str. 256-326)

1.6. Pokoje wychowanek spełniały wymagania, o których mowa w § 26 rozporządzenia MEN w sprawie MOW, tj. były przeznaczone dla czterech osób oraz

były wyposażone: w łóżka jednoosobowe, w szafkę do przechowywania rzeczy osobistych, w szafy ubraniowe z podziałem na cztery przestrzenie (dla każdej z wychowanek) oraz w poduszki, kołdry i bieliznę pościelową.

W budynku internatu były wydzielone dwa lokale mieszkalne, z których jeden był zajmowany przez emerytowanego pracownika MOW, na podstawie umowy o najem lokalu mieszkalnego stanowiącego mieszkanie zakładowe z 1.04.1988 r., zawartej na czas nieokreślony. Z dniem 1.09.2017 r. weszło w życie rozporządzenie MEN w sprawie MOW, którego § 26 ust. 3 stanowi, że w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (...) mieszkają wyłącznie wychowankowie.

Były Dyrektor MOW wyjaśnił, że próby rozwiązania umowy najmu tego lokalu mieszkalnego były podejmowane wcześniej, przed jego kadencją, ale okazały się nieskuteczne.

Obecny Dyrektor MOW wyjaśnił, że było to wówczas mieszkanie zakładowe, a umowa została zawarta na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela²¹. Zostaną podjęte działania zmierzające do rozwiązania umowy. Wynajmujący był zatrudniony od 01.09.1987 r. jako kierownik gospodarstwa pomocniczego przy MOW. W późniejszym okresie pracował jako nauczyciel praktycznej nauki zawodu oraz jako wychowawca grupy, do przejścia na emeryturę z dniem 31.08.2007 r.

Art. 54 ust. 1 Karty Nauczyciela, uchylony z dniem 1.01.2018 r., w brzmieniu pierwotnym zakładał, że *nauczyciele zatrudnieni na terenie wszystkich wsi oraz miast liczących nie więcej niż 5000 mieszkańców mają prawo do bezpłatnych mieszkań w miejscu pracy według norm zaludnienia nie niższych od obowiązujących i przeciętnego standardu mieszkań dla danej miejscowości. Włączenie wsi do miasta liczącego ponad 5000 mieszkańców lub zaliczenie wsi w poczet miast albo zwiększenie się liczby mieszkańców w mieście do liczby ponad 5000 nie pozbawia nauczycieli nabytego prawa do bezpłatnego mieszkania.* Jednocześnie zgodnie z art. 135 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych²², *nauczyciel będący emerytem, rencistą lub nauczycielem pobierającym nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, który do dnia 1.01.2018 r. korzystał z uprawnień określonych w art. 54 ust. 1 (...) zmienianej ww. ustawy, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1.01.2018 r., zachowuje te uprawnienia do końca okresu, na jaki zostały mu one przyznane.*

W dniu 27.05.2021 r. Dyrektor MOW wystąpił pisemnie do Starosty Łęczyńskiego o wydanie opinii w sprawie możliwości wypowiedzenia tej umowy.

(akta kontroli tom I str. 331, 335-338, 546, 549, 555, 560)

W MOW znajdowały się: pomieszczenia rekreacyjno-wypoczynkowe odpowiednie do potrzeb grup wychowawczych tzn.: świetlice; pomieszczenie umożliwiające organizację spotkań całej społeczności ośrodka (stołówka); odpowiednio wyposażone pomieszczenia do prowadzenia zajęć, o których mowa w § 19 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MEN w sprawie MOW oraz do indywidualnej pracy z wychowankiem; miejsca umożliwiające samodzielne przygotowywanie posiłków przez wychowanków (dla każdej grupy wychowawczej oddzielne tzw. gastronomie), posiadające odpowiednie warunki do przechowywania i obróbki żywności; pokój dla chorych (izolatka); miejsce umożliwiające wychowankom samodzielne pranie rzeczy osobistych oraz ich suszenie; łazienki i toalety umożliwiające korzystanie z nich w sposób zapewniający intymność i zgodność z zasadami higieny.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że na podstawie § 26 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia MEN w sprawie MOW w skład wyposażenia młodzieżowych ośrodków wychowawczych

²¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 2215, ze zm.; dalej: Karta Nauczyciela.

²² Dz. U. z 2020 r. poz. 2029, ze zm.

nie wchodzi izolatki. Wskazane są jedynie pomieszczenia dla chorych. Z uwagi na pandemię COVID-19, w takim pomieszczeniu umieszczane są wszystkie nowo przybyłe wychowanki ze względu na czas oczekiwania na wynik testu na obecność wirusa SARS-CoV-2 lub osoby, u których stwierdzono COVID-19. W okresie objętym kontrolą nie występowały przypadki chorób zakaźnych, zaś pokoje dla chorych wskazywane są bezpośrednio w poszczególnych pokojach grup wychowawczych poprzez wydzielenie ich na okres danej choroby. W związku z powyższym nie opracowano procedury dotyczącej opieki nad nieletnim przebywającym w izolacji, gdyż w takim przypadku stosowano zasady ogólnie przyjęte w trakcie pracy w poszczególnych grupach wychowawczych.

Ośrodek wyposażony był w kamery zamontowane na zewnątrz budynku internatu oraz szkoły, z których obraz przekazywany był na monitory umieszczone w sekretariatach (w szkole i internacie) i na korytarzach poszczególnych pięter budynku internatu (obok pokoi wychowawców). Monitoring nie obejmował łazienek, sanitariatów oraz pokoi wychowanek.

Dostęp do budynku internatu osobom niepełnosprawnym zapewniała pochylnia. W obiektach MOW nie zapewniono innych udogodnień dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej.

(akta kontroli tom I str. 223-254, 331, 335-340)

1.7. Liczba wychowanek MOW (określona na podstawie książki wychowanków) w okresie objętym kontrolą na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września i 31 grudnia wyniosła odpowiednio: 74, 71, 64, 56 w 2018 r., 66, 62, 54, 57 w 2019 r., 72, 77, 65, 56 w 2020 r. oraz 54 na dzień 31 marca 2021 r.

(akta kontroli tom I str. 196)

1.8. W okresie objętym kontrolą do MOW nie zostało doprowadzonych 53,3% nieletnich, co stanowiło grupę 203 wychowanek MOW z 381 skierowanych. Stosunek liczby nieletnich niedoprowadzonych do MOW do liczby skierowanych wyniósł: w 2018 r. – 46 do 102 (tj. 45,1%), w 2019 r. – 68 do 133 (tj. 51,1%), w 2020 r. – 84 do 133 (tj. 63,1%), w I kwartale 2021 r. – 5 do 13 (tj. 38,5%).

(akta kontroli tom I str. 197)

1.9. Liczba wychowawców MOW w okresie objętym kontrolą na dzień 31 marca, 30 czerwca, 30 września, oraz 31 grudnia wyniosła odpowiednio: 23, 23, 27 i 26 w 2018 r., 22, 22, 25 i 26 w 2019 r., 25, 25, 28 i 29 w 2020 r., oraz 30 na dzień 31 marca 2021 r. Na stanowisku wychowawców na pełnym etacie zatrudnionych było w tym czasie od 18 do 21 osób oraz od dwóch do dwunastu osób w niepełnym wymiarze godzin. Według stanu na dzień 31 marca 2021 r. 11 z 30 wychowawców pracowało na etatach łączonych jako wychowawca oraz nauczyciel.

(akta kontroli tom I str. 198)

1.10. Kontrola Lubelskiego Kuratorium Oświaty (dalej: LKO) przeprowadzona w dniach 29-30.04.2021 r. na zlecenie NIK wykazała, że wszyscy wychowawcy posiadali kwalifikacje określone w § 16 ust. 2 pkt 1 lub pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli²³. Osoby pracujące na etatach łączonych posiadały odpowiednie kwalifikacje w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonego rodzaju zajęć wraz z przygotowaniem pedagogicznym oraz kwalifikacje w zakresie resocjalizacji nabyte po ukończeniu studiów zawodowych licencjackich lub studiów podyplomowych lub kursu kwalifikacyjnego.

(akta kontroli tom I str. 56-57, 60)

1.11. W okresie objętym kontrolą w MOW były prowadzone cztery szkoły specjalne.

²³ Dz. U. z 2020 r., poz. 1289, dalej: rozporządzenie MEN w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

W kolejnych latach szkolnych objętych kontrolą w ramach tych szkół funkcjonowały:

- w szkole podstawowej: klasa VII (2017/2018), klasy VII i VIII (2018/2019), klasy VII, VIII A i VIII B (2019/2020) oraz klasy VII i VIII (2020/2021);
- w gimnazjum: klasy II, III A i III B (2017/2018) oraz klasa III (2018/2019);
- w zasadniczej szkole zawodowej: klasa II w zawodzie kucharz (2017/2018);
- w branżowej szkole I stopnia: klasa I w zawodzie kucharz (2017/2018), klasy I i II w zawodzie kucharz (2018/2019), klasy I A, I B w zawodzie kucharz po szkole podstawowej oraz I C w zawodzie kucharz po gimnazjum (2019/2020), klasy I i II B w zawodzie kucharz po szkole podstawowej, II A w zawodzie cukiernik po szkole podstawowej oraz II C w zawodzie kucharz po gimnazjum (2020/2021).

(akta kontroli tom I str. 199)

1.12. Liczba nauczycieli w MOW w okresie objętym kontrolą na koniec każdego kwartału wyniosła odpowiednio: 14, 14, 16 i 15 w 2018 r., 15, 16, 18 i 18 w 2019 r., 17, 17, 15 i 15 w 2020 r. oraz 16 na 31 marca 2021 r. Na stanowisku nauczyciela na pełnym etacie zatrudnionych było w tym czasie od 3 do 11 osób oraz od 3 do 13 osób w niepełnym wymiarze godzin. Według stanu na dzień 31 marca 2021 r. – 11 osób pracowało na etatach łączonych z etatem wychowawcy.

(akta kontroli tom I str. 200, 215)

1.13. Kontrola LKO przeprowadzona w dniach 29-30.04.2021 r. na zlecenie NIK wykazała, że wszyscy nauczyciele posiadali kwalifikacje określone w § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MEN w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

(akta kontroli tom I str. 60)

1.14. W okresie objętym kontrolą wymiar czasu pracy pedagoga i psychologa w MOW był ustalony zgodnie z uchwałą Rady Powiatu w Łęcznej²⁴ i stosownie do art. 42 ust. 7 pkt 3 lit. b Karty Nauczyciela od 1.09.2018 r. nie przekraczał 22 godzin tygodniowo²⁵. W MOW zapewniono odpowiednią liczbę godzin pracy pedagogów (2 etaty, tj. 44 godziny) do liczby wychowanek (od 51 do 71). W okresie objętym kontrolą na stanowisku psychologa były zatrudnione: jedna osoba na pełen etat oraz trzy w niepełnym wymiarze godzin²⁶. Z uwagi na długotrwałe absencje²⁷ psychologów wystąpiły okresy, w których nie zapewniono odpowiedniego wymiaru zajęć psychologa, tj. na koniec czerwca, września i grudnia 2018 r.; marca, września i grudnia 2019 r. oraz czerwca i grudnia 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 639-641, 643-652)

1.15. Kontrola LKO przeprowadzona w dniach 29-30.04.2021 r. na zlecenie NIK wykazała, że dwóch psychologów oraz dwóch pedagogów posiadało kwalifikacje określone w § 18 i 19 ust. 1 rozporządzenia MEN w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli.

(akta kontroli tom I str. 60)

²⁴ Uchwała nr XXX/226/2017 Rady Powiatu w Łęcznej z dnia 5 maja 2017 r. w sprawie ustalenia i zasad rozliczania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin nauczycieli, dla których ustalony plan zajęć jest różny w poszczególnych okresach roku szkolnego, nauczycieli prowadzących kształcenie w formie zaocznej, nauczycieli kształcenia na odległość, pedagogów i psychologów szkolnych, logopedów, nauczycieli w ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym, szkolnych doradców zawodowych oraz zasad udzielania i rozmiaru zniżek w realizacji zajęć nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze w szkołach i placówkach oświatowych prowadzonych przez Powiat Łęczyński.

²⁵ W okresie 01.01.2018 r. ÷ 31.08.2018 r. wymiar czasu pracy psychologa i pedagoga wynosił 24 godziny.

²⁶ Psycholog nr 2: w okresach 01.01.2018 r. ÷ 31.05.2018 r. (24/24 etatu), 01.06.2018 r. ÷ 31.08.2018 r. (21/24 etatu), 01.09.2018 r. ÷ 31.08.2019 r. (19/22 etatu), od 01.09.2019 r. (22/22 etatu), psycholog nr 3: 01.09.2017 r. ÷ 17.04.2018 r. (16/24 etatu), 01.09.2018 r. ÷ 14.10.2018 r. (8/22 etatu), 15.10.2018 r. ÷ 14.04.2019 r. (15/22 etatu), 15.04.2019 r. ÷ 28.08.2019 r. (17/22 etatu), 29.08.2019 r. ÷ 31.08.2020 r. (11/22 etatu); psycholog nr 4: 11.04.2019 r. ÷ 30.06.2019 r. (18/22 etatu).

²⁷ Spowodowane zwolnieniami lekarskimi oraz urlopami macierzyńskimi oraz wychowawczymi.

1.16. W „Regulaminie wyjść poza teren MOW (...)”²⁸ wskazano cele wyjazdów i wyjść wychowanek oraz zadania pracownika sprawującego opiekę nad nieletnią podczas takiego wyjścia, m.in. poprzez otrzymanie zgody Dyrektora MOW na wyjście oraz wpis w rejestrze wyjść, przypomnienie wychowankom o zasadach bezpieczeństwa i zasad poruszania się po drogach i ulicach, sprawowanie opieki nad nieletnią oraz organizowanie transportu, jeśli jest wskazany. Nie ujęto natomiast w formalną procedurę stosowanych zasad przewozu nieletnich do i z MOW.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że przewóz wychowanek odbywał się wyłącznie samochodem służbowym przez wykwalifikowanego kierowcę²⁹. Za opiekę podczas przewożenia nieletnich odpowiedzialni byli pracownicy pedagogiczni (wychowawcy) lub niepedagogiczni (pracownicy socjalni), którzy posiadali zaświadczenia o ukończeniu kursu kierownika/opiekuna wycieczek szkolnych z uwzględnieniem specyfiki zasad funkcjonowania MOW.

MOW dysponował ośmioosobowym samochodem z trzema rzędami foteli. W wyjeździe z wychowanką lub po wychowankę uczestniczyły standardowo dwie osoby, tj. kierowca i opiekun. Samochód był wyposażony w dodatkowy zamek centralny, który automatycznie blokował przesuwne drzwi boczne i uniemożliwiał ich otwarcie od środka oraz kratę pomiędzy przestrzenią ostatniego rzędu foteli a bagażnikiem. W trakcie przewozu wychowanka przebywała na tylnym siedzeniu, a opiekun w środkowym rzędzie foteli za kierowcą w celu uniemożliwienia potencjalnego zagrożenia dla kierowcy.

W okresie objętym kontrolą miała miejsce jedna sytuacja nadzwyczajna (26.10.2018 r.) polegająca na ucieczce wychowanki podczas postoju.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że nie dostrzega problemów w zakresie samej organizacji transportu, natomiast duże odległości do miejsca pobytu wychowanek powodują przemęczenie kierowcy, trudności podczas spożywania posiłków oraz możliwości korzystania z toalety przez osoby przemieszczające się.

(akta kontroli tom I str. 69-71)

1.17. Zapobieganie wnoszenia na teren placówki alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających, niebezpiecznych narzędzi itp., a także w zakresie przeprowadzania badań na obecność alkoholu lub innego środka w organizmie użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia regulowały: *Instrukcja postępowania pracownika MOW w trakcie kontroli wychowanki oraz pomieszczeń*³⁰ oraz *Procedury postępowania w sytuacjach szczególnych i nadzwyczajnych*. W ww. instrukcji określono cztery rodzaje prowadzonych kontroli: standardową (m.in. w sytuacji przyjęcia wychowanki do MOW, powrotu z urlopu, wyjścia na spacer, po odwiedzinach rodziny lub znajomych), osobistą szczegółową, pomieszczeń oraz szczegółową pomieszczeń. W § 2 ww. regulacji zawarto również zapis, że przed przystąpieniem do kontroli należy poinformować wychowankę oraz jej opiekunów o celu i sposobie przeprowadzenia czynności oraz o procedurze postępowania w przypadku dobrowolnego poddania się tej czynności np. wezwanie policji, powiadomienie sądu. W odniesieniu do poszczególnych rodzajów kontroli ustalono okoliczności i sytuacje, w których są one wykonywane, osoby uprawnione (np. pracownicy tej samej płci co wychowanki w przypadku kontroli osobistej) oraz sposoby ich przeprowadzania (kontrola szafek nocnych, szaf ubraniowych, łóżek w przypadku standardowej kontroli pokoi mieszkalnych).

²⁸ Regulamin wyjść poza teren MOW podczas trwania zajęć dydaktyczno-wychowawczych w szkole oraz zajęć opiekuńczo-wychowawczych w grupach wychowawczych niebędących wycieczkami przedmiotowymi, krajoznawczo-turystycznymi z dnia 27.11.2018 r.

²⁹ Kierowca MOW posiadał ważne do 05.09.2024 r. prawo jazdy kat. C, D, E oraz badania psychologiczne.

³⁰ Wprowadzona zarządzeniem dyrektora MOW nr 8/2013 z dnia 24.09.2013 r.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w działaniach edukacyjnych, wychowawczych i opiekuńczych w ośrodku respektowane są prawa wychowanek i placówka kieruje się zasadami poszanowania godności i prywatności wychowanek. Po przyjeździe do MOW nieletnie podpisują informację dotyczącą kontroli rzeczy osobistych za ich dobrowolną zgodą oraz sporządzany jest spis tych rzeczy. Ponadto podopieczne mogą otrzymywać od rodziny i osób bliskich listy, paczki, przekazy pieniężne. W przypadku podejrzenia o przemyt artykułów niepożądanych zawartość przesyłki zostanie poddana szczegółowej kontroli przez pracownika MOW w obecności wychowanki. Tego typu procedury zapewniające bezpieczeństwo w ośrodku podyktowane są występującymi w przeszłości sytuacjami przemykania m.in.: wyrobów tytoniowych, napojów alkoholowych, środków zmieniających świadomość, przeterminowanych produktów spożywczych itp.

Dyrektor MOW podkreślił, że wnoszenie i spożywanie alkoholu lub zażywanie narkotyków przez nowo przybyłe wychowanki stanowi duży problem organizacyjny dla ośrodka. Wychowanka wówczas zachowuje się agresywnie, demoluje sprzęt i mienie placówki oraz stanowi zagrożenie dla współlokaterek oraz kadry pedagogicznej. W sytuacji podejrzenia, że podopieczna znajduje się pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych wzywana jest policja. Zdaniem Dyrektora MOW ośrodek powinien mieć uprawnienia do wykonywania testów i badania alkomatem we własnym zakresie. Usprawnienia wymaga również współpraca z policją oraz służbami ratownictwa medycznego, które nie reagują z powodu, jak twierdzą, braku narzędzi i procedur. Wychowanki w takich sytuacjach czują się bezkarne.

Z-ca Naczelnika Wydziału Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Łęcznej na prośbę Dyrektora MOW o wsparcie prewencyjne³¹ (udział psa tropiącego w zakresie wykrywania substancji psychoaktywnych w bagażach) w związku z przyjazdem wychowanek do placówki po okresie wakacyjnym pismem z dnia 28.08.2020 r. udzielił odpowiedzi, że *podstawą faktyczną dokonywania kontroli osobistej, a także przeglądania zawartości bagaży (...) jest uzasadnione podejrzenie popełnienia przez osobę czynu zabronionego pod groźbą kary lub podejrzenie znajdowania się dowodów albo rzeczy mających związek z realizacją czynu zabronionego w bagażu albo ładunku. Przywołane akty prawne nie dają możliwości policji wykonania czynności kontroli osobistej i przeglądania bagaży prewencyjnie.*

(akta kontroli tom I str. 72, 162-165, 550, 556-557, 576)

1.18. W MOW w okresie od 1.01.2018 r. do 31.03.2021 r. przebywało 18 wychowanek w ciąży, z czego pięć w 2018 r., sześć w 2019 r., pięć w 2020 r. oraz dwie w I kw. 2021 r.³² W okresie objętym kontrolą przebywały w MOW również dwie nieletnie matki, natomiast ich dzieci przebywały w tym czasie pod opieką swoich dziadków. Szczegółowe badanie akt tych nieletnich wykazało, że stosownie do § 16 ust. 1, 2 i 3 rozporządzenia MEN w sprawie MOW miały one zapewnioną właściwą opiekę medyczną i wyżywienie oraz pomoc psychologiczną podczas pobytu w MOW. Zarząd Powiatu w Łęcznej wyraził zgodę³³ na ustalony przez dyrektorów MOW dzienny koszt surowca przeznaczonego na wyżywienie w wysokości 12 zł oraz 14 zł w przypadku diety zalecanej przez poradnię specjalistyczną. Z informacji przekazanych przez byłą Wicedyrektor ds. opiekuńczo-wychowawczych wynika, że w okresie objętym kontrolą, żadna z wychowanek będących w ciąży, nie miała ustalonej przez lekarza indywidualnej diety, natomiast Ośrodek dbał o to, żeby ciężarne otrzymywały więcej nabiału, owoców i napojów. W Placówce posiadano wiedzę na temat faktycznej daty porodu w przypadku czterech wychowanek.

³¹ Pismo Dyrektora MOW do Komendanta Powiatowego Policji w Łęcznej z dnia 26.08.2020 r., L.dz. 683/2020.

³² W tym jedna wychowanka przebywała na urlopie w domu rodzinnym.

³³ Uchwały Zarządu Powiatu nr 899/2017 z 14.11.2017 r. oraz nr 10/35/2019 z 18.01.2019 r. (zmiana stawek odpowiednio na 13 zł i 15 zł).

Nieletnie, w związku ze zbliżającym się terminem porodu, najczęściej były urlopowane do domu rodzinnego, a następnie zdejmowane z listy MOW z powodu uchylecia przez sąd środka wychowawczego w postaci pobytu w placówce (11 osób), niepowrotu z urlopu (jedna osoba), postanowienia sądu o umieszczeniu nieletniej w innej placówce w trakcie ciąży i po urodzeniu dziecka (dwie osoby), postanowienia sądu o zmianie środka wychowawczego (jedna osoba), osiągnięcia pełnoletności (jedna osoba), zawarcia związku małżeńskiego³⁴ (dwie osoby). Jedna wychowanka w trakcie kontroli NIK była urlopowana.

(akta kontroli tom I str. 629-636, 679-681)

1.19. W związku z pandemią COVID-19 w MOW podjęto następujące działania:

- od 10.03.2020 r. w związku z zaleceniami służb sanitarnych oraz LKO wstrzymano wyjazdy wychowanek (poza koniecznymi do lekarza i sądu), organizowanie imprez w MOW oraz poza jego terenem, odwiedziny podopiecznych i wyjścia na przepustki³⁵;
- w dniu 02.06.2020 r. poddano badaniu na obecność wirusa SARS-CoV-2 grupę 19 pracowników (wychowawców i nauczycieli);
- wprowadzono procedurę odwiedzin wychowanek w okresie wakacyjnym³⁶;
- wprowadzono procedury ochrony wychowanek oraz pracowników przed COVID-19³⁷ w formie pisemnej oraz szkolenia pracowników pedagogicznych i niepedagogicznych z zakresu zasad postępowania;
- zapewniono środki ochrony osobistej: maseczki, płyny dezynfekcyjne, pojemniki na płyn dezynfekcyjny (pochodzące z darowizn na rzecz MOW);
- zamawiano raz w miesiącu: chemię gospodarczą, rękawiczki jednorazowe, mydło i płyn do dezynfekcji;
- na bieżąco dezynfekowano powierzchnię oraz pomoce dydaktyczne.

W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadku COVID-19 u wychowanek MOW. W okresie od 17.11.2020 r. do 21.03.2021 r. wykonano 21 testów w związku z podejrzeniem zakażenia COVID-19 wśród wychowanek w porozumieniu z lekarzem rodzinnym. Na dzień 16.04.2021 r., w czasie oględzin NIK obiektów MOW, w izolacji przebywała jedna wychowanka (zachorowanie po powrocie z urlopu) a dwie wychowanki były poddane kwarantannie w izolatorium wydzielonym z części korytarza, na parterze w budynku internatu. Podopieczne miały zapewnione w tym czasie pełne wyżywienie oraz możliwość korzystania z łazienek i gastronomii. Wydzielone pomieszczenia były wyposażone w instalację przyzywową³⁸ a odbiorniki sygnału zlokalizowane były w pokojach wychowawców. Dodatkowo wychowawcy kontrolowali samopoczucie odizolowanych kilkanaście razy w ciągu doby, co zostało odnotowane w rejestrze kontroli pobytu wychowanki w izolatce.

W dniu 2.11.2020 r. stwierdzono pierwszy, pozytywny wynik zakażenia COVID-19 u jednego z nauczycieli, w związku z czym Dyrektor MOW w porozumieniu z Powiatowym Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Łęcznej wprowadził obowiązkową kwarantannę wszystkich, wówczas 45, wychowanek, która trwała do dnia 8.11.2020 r.

W okresie od 2.11.2020 r. do 31.03.2021 r. zachorowało siedmiu pracowników, ale nie spowodowało to konieczności wprowadzenia kwarantanny w całym MOW.

(akta kontroli tom I str. 73-76, 172-173, 176-188)

³⁴ Wychowanka traktowana jak pełnoletnia.

³⁵ Zarządzenie Dyrektora MOW nr 14/2020 z dnia 10.03.2020 r.

³⁶ Zarządzenie Dyrektora MOW nr 22/2020 z dnia 01.07.2020 r.

³⁷ Zarządzenie nr 26/2020 Dyrektora MOW z dnia 25.08.2020 r. w sprawie wprowadzenia procedur ochrony uczniów i pracowników placówki przed COVID-19.

³⁸ Dzwonek bezprzewodowy.

1.20. MOW przystąpił do Narodowego Programu Szczepień, którym objęto nauczycieli instytucji oświatowych. W MOW zadeklarowało chęć zaszczepienia się 16 z 41 pracowników pedagogicznych. Według stanu na dzień 30.04.2021 r. jedną dawką zaszczepiło się osiem osób, z czego czterech nauczycieli i czterech wychowawców, natomiast siedem osób dwiema dawkami, z czego trzech wychowawców, trzech nauczycieli i jeden pedagog, a jeden z wychowawców oczekiwał na szczepienie.

(akta kontroli tom I str. 215)

1.21. MOW zrealizowało wszystkie wnioski sformułowane w wystąpieniu pokontrolnym przekazanym Dyrektorowi MOW po kontroli P/17/099. W dniu 6.06.2017 r. wprowadzono nw. zmiany w Statucie MOW³⁹, tj.:

- wyeliminowanie kary za nieregulaminowe zachowanie wychowanki polegającej na upomnieniu ze strony wychowawcy wobec całej grupy wychowawczej (zmiana w treści § 22 ust. 3 pkt 1);
- wprowadzenie katalogu spraw, w których rada pedagogiczna, wykonując swoje zadania, zasięga opinii wychowanek, tj. opiniowanie programu wychowawczego MOW, wniosku o nadanie imienia MOW oraz ustalenie dodatkowych dni wolnych od zajęć dydaktyczno-wychowawczych (dodanie pkt 5 w § 22) oraz obowiązku samorządu polegającego na delegowaniu przedstawiciela do komisji rozpatrującej wnioski wychowanki lub jej rodzica (opiekuna prawnego) kwestionujący wystawioną ocenę z zachowania (dodanie pkt 6 w § 22).

Oddzielenie ruchu pieszego od ruchu samochodowego w bramie wjazdowej MOW nastąpiło do 02.10.2017 r. poprzez dodanie furtki oraz oznakowania poziomego (wyznaczenie ciągłymi liniami) wydzielającego część przeznaczoną dla ruchu pieszego. W styczniu 2020 r. obecny Dyrektor MOW, siłami własnymi MOW, przeniósł bramę wjazdową w głąb terenu Ośrodka, co pozwoliło na poszerzenie wjazdu oraz swobodne wstawienie furtki wraz z zachowaniem wydzielonej części ruchu pieszego. W kwietniu 2021 r. zakończone zostały prace związane z budową wewnętrznego ogrodzenia okalającego budynek szkoły, internat oraz zewnętrzną siłownię, w linii którego usytuowano trzy bramy: przy zjeździe z drogi krajowej nr 82 od strony południowej terenu, na drodze pożarowej od strony północnej, przy granicy z prywatną posesją oraz na boisko. Dyrektor MOW wyjaśnił, że wykonanie dodatkowego, wewnętrznego ogrodzenia terenu było podyktowane m.in. ograniczeniem swobodnego poruszania się wychowanek po całym terenie MOW, w tym w pobliżu budynku gospodarczego oraz stodoły, które znajdowały się w średnim stanie technicznym oraz ze względu na służebność przejazdu przez teren MOW przysługującą właścicielom prywatnej działki zlokalizowanej w centralnym punkcie terenu MOW. Ogrodzenie zewnętrzne nie miało ciągłości od strony północnej i wschodniej nieruchomości należących do MOW (wejście na ogródki działkowe, bariera w postaci wyciętych krzewów ułożonych wzdłuż skorodowanego fragmentu ogrodzenia zlokalizowanego wzdłuż drogi wewnętrznej oraz zjazd z drogi krajowej nr 82). Przyjęte rozwiązania spełniały warunki, o których mowa w § 7 ust. 1 i 4 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP.

(akta kontroli tom I str. 11-49)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niekompletne oznakowanie siedmiu gaśnic⁴⁰, dróg ewakuacyjnych oraz wyjść ewakuacyjnych w budynku szkoły oraz w części gastronomicznej budynku internatu, co było niezgodne z § 5 ust. 2 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP oraz § 4

³⁹ Uchwała nr S/07/2016/2017 Rady Pedagogicznej MOW z dnia 6.06.2017 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w Statucie MOW w formie Aneksu z 6.06.2017 r. do Statutu MOW.

⁴⁰ Lokalizacja gaśnic: szkoła – 4 szt., stołówka – 1 szt., kotłownia – 1 szt., pokój konserwatorów – 1 szt.

ust. 2 pkt 4 lit. a i b rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów⁴¹. Nie oznakowano wyjścia ewakuacyjnego oraz drogi ewakuacyjnej (oderwana strzałka) z sali gimnastycznej (w budynku szkoły) oraz wyjścia ewakuacyjnego ze stołówki (budynek internatu).

Dyrektor MOW wyjaśnił, że MOW systematycznie uzupełnia ww. oznaczenia, a ich braki wynikają z faktu niszczenia lub zrywania przez wychowanki mimo wzmożonej opieki ze strony wychowawców i nauczycieli. Wszystkie oznaczenia zostały uzupełnione 27.05.2021 r.

(akta kontroli tom I str. 223-254, 327-333, 545, 548, 558)

2. Niezabezpieczenie otwartej przestrzeni pomiędzy biegami schodów siatką lub w inny skuteczny sposób chroniący przed upadkiem z wysokości w budynkach szkoły i internatu, co było niezgodne z § 16 ust. 2 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP. Ponadto wysokość balustrad klatek schodowych w budynku internatu wynosiła od 92 do 96 cm, co nie spełniało wymogów § 298 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie⁴². W budynkach oświaty i wychowania minimalna wysokość balustrad mierzona do wierzchu poręczy wynosi 110 cm. Balustrady zapasowej klatki schodowej w internacie nie były zabezpieczone przez zsuwaniem się po nich (§ 16 ust. 1 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP). Zalecenia w zakresie zabezpieczenia balustrad przed upadkiem z wysokości zostały sformułowane w protokołach z 2018 i 2019 r. z przeprowadzonych przez dyrektora placówki kontroli, o której mowa w § 3 ust. 1 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP. W protokole z 28.08.2020 r. kwestia ta została pominięta.

Były Dyrektor MOW wyjaśnił, że przyczyną niezabezpieczenia przestrzeni pomiędzy biegami schodów był brak środków finansowych. Nie występował w tej konkretnej sprawie do Starostwa z uwagi na pilniejsze potrzeby, takie jak: remont głównych schodów przed wejściem do szkoły (z powodu śliskiej nawierzchni), konieczność wykonania nowego przyłącza centralnego ogrzewania do budynku szkoły czy przebudowy przyłącza wodomierza głównego, co było spowodowane wyłączeniem dawnego domu nauczyciela z posesji MOW, podobnie jak zmiana układu wjazdu na teren MOW, która była przedmiotem wniosku NIK w 2017 r. w zakresie oddzielenia ruchu pieszego od samochodowego.

Wychowawca będący członkiem komisji przeprowadzającej kontrolę w 2019 r. i w 2020 r. wyjaśnił, że niezawarcie tej informacji w protokole z 2020 r. wynikało z przeoczenia.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że analizując protokół z 2020 r. nie stwierdził wówczas wskazania dotyczącego wykonania zabezpieczenia klatek schodowych, dlatego nie zostało ono ujęte w projekcie budżetu MOW na 2021 r. Dyrektor MOW dodał również, że zabezpieczenie klatek schodowych jest kwestią bardzo istotną dla zapewnienia bezpieczeństwa wychowankom przebywającym w internacie i w szkole, dlatego wystąpi do organu prowadzącego o zapewnienie środków finansowych na usunięcie tej nieprawidłowości w bieżącym roku budżetowym.

(akta kontroli tom I str. 545-546, 548, 552, 559)

3. Niezapewnienie na terenie MOW równej nawierzchni dróg dojazdowych (drogi pożarowej) oraz przejść (chodniki wzdłuż budynku internatu od strony zachodniej, chodnik wzdłuż budynku szkoły od strony wschodniej), co było niezgodne z § 7 ust 2 pkt 2 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że teren zewnętrzny Ośrodka (droga pożarowa i plac od

⁴¹ Dz. U. z 2010 r., Nr 109, poz. 719, ze zm.; dalej: rozporządzenia w sprawie ochrony ppoż.

⁴² Dz. U. z 2019 r. poz. 1065.

strony północnej budynku internatu) utwardzony jest od początku istnienia MOW płytami drogowymi o wymiarach 1 m x 3 m. Płyty te posiadają nierówności wynikające z ich pierwotnego przeznaczenia jakim było utwardzenie dróg na potrzeby prowadzenia prac budowlanych. Wyjaśnił, że wstępna analiza kosztów remontu drogi o długości około 300 m i szerokości 6 m wyniosła 300,0 tys. zł, a obszar MOW znajduje się na terenie szkód górniczych. Jednocześnie wyjaśnił, że bieżące usterki są naprawiane na bieżąco np. przy studzienkach kanalizacyjnych, chodnikach itp. Zadeklarował, że zadania polegające na remoncie chodnika przy budynku internatu i wejścia do szkoły będą wskazywane w kolejnych planach budżetowych w porozumieniu z organem prowadzącym.

(akta kontroli tom I str. 594-596, 638)

4. Nieprzekazanie kopii protokołów z kontroli przeprowadzonych w dniach 3÷4.07.2018 r., 12÷13.08.2019 r. i 28.08.2020 r. dotyczących zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do placówki, o których mowa w § 3 ust. 2 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP organowi prowadzącemu, tj. Staroście Łęczyńskiemu.

Były Dyrektor MOW wyjaśnił, że nie wiedział o takim obowiązku.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że nieprzedłożenie protokołu z 2020 r. wynikało z przeoczenia. Kopie protokołów z lat 2018-2020 zostały przesłane do organu prowadzącego w dniu 24.05.2021 r.⁴³

(akta kontroli tom I str. 546, 549, 553, 559)

5. Niezapewnienie (wg stanu na 24.05.2021 r.) pięciorgu pracownikom (z 58 zatrudnianych w MOW) przeszkolenia z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, co było niezgodne z § 21 rozporządzenia MENiS w sprawie BHP.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że szkolenia w tym zakresie zostały zorganizowane dla całej kadry na przełomie listopada i grudnia 2020 r. Jedna z tych osób przebywa na urlopie macierzyńskim od 14.01.2020 r., natomiast pozostali pracownicy zostali zatrudnieni w MOW odpowiednio od 18 stycznia, 8, 15 marca oraz 1 kwietnia 2021 r. W związku z powyższym poinformował, że szkolenie ww. pracowników odbędzie się w czerwcu bieżącego roku.

(akta kontroli tom I str. 341-342, 592, 599, 609-612)

6. Nierzetelne prowadzenie założonych w 1997 r. KOB dla budynków MOW (internatu, szkoły oraz gospodarczego) poprzez:

- zakończenie dokonywania wpisów w KOB w latach 2012-2015, podczas gdy zgodnie z § 7 rozporządzenia w sprawie KOB, książki prowadzone przed 11 lipca 2003 r., tj. przed wejściem w życie tego rozporządzenia, powinny być prowadzone na dotychczasowych zasadach do wypełnienia tomu;
- kontynuowanie prowadzenia KOB na arkuszach będących wyciągiem ze wzoru KOB z załącznika do ww. rozporządzenia, podczas gdy zgodnie z § 3 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 i 2, KOB powinna mieć format A-4, strony ponumerowane oraz zabezpieczone w sposób chroniący przed ich usunięciem lub wymianą i być wykonana w sposób trwały zapewniający przydatność do użytkowania w całym okresie użytkowania obiektu. W przypadku wypełnienia całej książki zakłada się kolejny tom, wpisując na stronie tytułowej numer kolejny tomu i datę założenia;
- niedokonywanie wpisów dotyczących przeprowadzonych kontroli⁴⁴, o których mowa w art. 62 ust. 1 pkt 1 lit. a) i c) oraz pkt 2 Prawa budowlanego, co było

⁴³ Pismo Dyrektora MOW znak MOW.0720.19.2021 z dnia 24.05.2021 r.

⁴⁴ Okresowe kontrole stanu technicznego obiektu budowlanego, instalacji gazowych oraz przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych), okresowe kontrole stanu technicznego oraz przydatności do użytkowania obiektu budowlanego wraz z kontrolą badania instalacji elektrycznej i piorunochronnej w zakresie stanu sprawności połączeń, osprzętu, zabezpieczeń i środków ochrony od porażeń, oporności izolacji przewodów oraz uziemień instalacji i aparatów.

niezgodne z art. 64 ust. 3 Prawa budowlanego oraz § 5 pkt 4 rozporządzenia w sprawie KOB.

Były Dyrektor MOW wyjaśnił, że wynikało to z jego niedopatrzeń, natomiast wszystkie wymagane prawem kontrole były systematycznie przeprowadzane.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że nie posiada wiedzy, dlaczego KOB nie były systematycznie prowadzone przed 1.12.2019 r. Wyjaśnił też, że wprowadzone zostały segregatory dla poszczególnych obiektów (internat, szkoła, budynek gospodarczy, stodoła, droga pożarowa), w których sukcesywnie gromadzone były wszystkie protokoły z poszczególnych przeglądów obiektów. Dyrektor MOW poinformował, że z dniem 1.05.2021 r. zostały założone KOB dla wszystkich pięciu obiektów według wzoru określonego rozporządzeniem w sprawie KOB.

(akta kontroli tom I str. 550-551, 561)

7. Niezaktualizowanie IBP opracowanych dla budynków szkoły i internatu oraz niezlokalizowanie ich w miejscu dostępnym dla ekip ratowniczych. Zgodnie z § 6 ust. 7 rozporządzenia w sprawie ochrony ppoż. IBP jest poddawana okresowej aktualizacji, co najmniej raz na 2 lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej. IBP obiektów MOW zostały opracowane w październiku 2017 r. Oryginały dokumentów były przechowywane w sekretariacie MOW, a ich kopie w pokojach wychowawców. Zgodnie z § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ppoż. IBP sposób przechowywania IBP powinien zapewnić możliwość ich natychmiastowego wykorzystania na potrzeby prowadzenia działań ratowniczych, np. poprzez jej zlokalizowanie wewnątrz budynków przy wyjściach ewakuacyjnych. Powyższe stanowiło również przedmiot decyzji administracyjnej Komendanta Powiatowego PSP w Łęcznej⁴⁵.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że aktualizacja IBP powinna nastąpić w październiku 2019 r., tj. przed objęciem przez niego funkcji dyrektora. IBP dla budynku szkoły oraz internatu została zaktualizowana (25.05.2021 r.) i zamieszczona w poszczególnych budynkach MOW.

(akta kontroli tom I str. 256-326, 546, 549, 554)

8. Niezapewnienie adekwatnej liczby godzin pracy psychologa. Zgodnie z § 24 ust. 4 rozporządzenia MEN w sprawie MOW w przypadku, gdy liczba wychowanków przekracza 36, tygodniowy wymiar zajęć psychologa zwiększa się o co najmniej 1/3 w przeliczeniu na kolejnych 12 wychowanków. W okresie objętym kontrolą na dzień 31.03.2018 r., 30.06.2018 r., 31.03.2019 r. oraz 30.06.2020 r.⁴⁶ zwiększenie wymiaru godzin zajęć psychologa powinno nastąpić o 3/3, tj. o pełen etat, w pozostałym okresie na koniec każdego kwartału objętego kontrolą⁴⁷ o 2/3, tj. o 38,6/22 etatu. Mimo, iż na stanowisku psychologa w różnym wymiarze godzin pracy zatrudniano czterech specjalistów, z uwagi na długotrwałe absencje⁴⁸ dwóch psychologów w okresie objętym kontrolą wystąpiły okresy, w których nie zapewniono odpowiedniego wymiaru zajęć psychologa, tj.

- na dzień 30.06.2018 r. przy wymaganych 48 godzinach zajęć zapewniono jednego psychologa na 21/24 etatu (21 godzin);
- na dzień 30.09.2018 r. przy wymaganych 38,6 godzinach zajęć zapewniono psychologów na 19/22 i 8/22 etatu (łącznie 27 godzin);

⁴⁵ Decyzja z dnia 25.09.2017 r. znak: PZ.558.11.4.2017.

⁴⁶ Liczba wychowanków obecnych w ośrodku w tych dniach wyniosła odpowiednio: 68, 71, 66 i 72.

⁴⁷ Na dzień 30.09.2018 r. (57 wychowanek), 31.12.2018 r. (52 wychowanki), 30.06.2019 r. (58 wychowanek), 30.09.2019 r. (51 wychowanek), 31.12.2019 r. (52 wychowanki), 31.03.2020 r. (57 wychowanek), 30.09.2020 r. (56 wychowanek), 31.12.2020 r. (51 wychowanek) i 31.03.2021 r. (54 wychowanki).

⁴⁸ Spowodowane zwolnieniami lekarskimi oraz urlopami macierzyńskimi i wychowawczymi. Psycholog nr 1: absencja w okresie 29.06.2018 r. ÷ 31.12.2019 r., psycholog nr 2: 19.09.2019 r. ÷ 16.09.2020 r. oraz 25.12.2020 r. ÷ 30.06.2021 r.

- na dzień 31.12.2018 r. przy wymaganych 38,6 godzinach zajęć zapewniono psychologów na 19/22 i 15/22 etatu (łącznie 34 godziny);
- na dzień 31.03.2019 r. przy wymaganych 44 godzinach zajęć zapewniono psychologów na 19/22 i 15/22 etatu (34 godziny);
- na dzień 30.09.2019 r. przy wymaganych 38,6 godzinach zajęć zapewniono psychologów na 11/22 i 17/22 etatu (28 godzin);
- na dzień 31.12.2019 r. przy wymaganych 38,6 godzinach zajęć zapewniono dwóch psychologów na 11/22 etatu (22 godziny);
- na dzień 31.03.2020 r. przy wymaganych 38,6 godzinach zajęć zapewniono psychologów na 22/22 i 11/22 etatu (33 godziny);
- na dzień 30.06.2020 r. przy wymaganych 44 godzinach zajęć zapewniono psychologów na 22/22 i 11/22 etatu (33 godziny);
- na dzień 31.12.2020 r. przy wymaganych 38,6 godzinach zajęć zapewniono jednego psychologa na 22/22 etatu (22 godziny).

Dyrektor MOW wyjaśnił, że stany osobowe wychowanek w MOW ulegają ciągłej rotacji, w związku z czym trudno zaplanować właściwy wymiar godzin psychologów i pedagogów. Przyczyną niedoszacowania godzin były także zwolnienia lekarskie. W związku z planowanymi urlopami macierzyńskimi oraz wychowawczymi w okresie od 01.09.2018 r. do 31.08.2020 r. zatrudniono jeszcze jednego psychologa w wymiarze od 8/22 do 16/22 etatu, a od 01.09.2017 r. część zagadnień z zakresu pomocy psychologicznej częściowo realizował terapeuta ds. uzależnień zatrudniony w wymiarze 24/24.

(akta kontroli tom I str. 639-641, 643-652, tom IV str. 81, 85-86)

OCENA CZĄSTKOWA

W MOW zapewniono wychowankom wymagane warunki mieszkalne. Obiekty Ośrodka spełniały większość wymagań z zakresu BHP, natomiast część zaleceń wynikających z kontroli BHP oraz kontroli okresowych rocznych i pięcioletniej wykonano dopiero w trakcie kontroli NIK. Zatrudnieni w MOW wychowawcy, nauczyciele, psycholodzy i pedagodzy posiadali odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Tygodniowy wymiar czasu pracy pedagogów był adekwatny do liczby wychowanek, natomiast w przypadku psychologów, pomimo zatrudnienia czterech osób w różnym wymiarze godzin, przez większość okresu objętego kontrolą czas ich pracy pozostawał niedoszacowany. W trakcie kontroli NIK uzupełniono oznakowanie gaśnic oraz dróg ewakuacyjnych, zaktualizowano IPB, założono KOB oraz przekazano do organu prowadzącego kopie protokołów kontroli przeprowadzonych w latach 2018-2020, dotyczących zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do MOW. Szkolenia pracowników z udzielania pierwszej pomocy zaplanowano na czerwiec 2021 r. Nie zabezpieczono jednak jeszcze otwartej przestrzeni pomiędzy biegami schodów siatką lub w inny skuteczny sposób chroniący przed upadkiem z wysokości w budynkach szkoły i internatu. Balustrady schodów w budynku internatu nie miały wymaganej wysokości. Wychowankom w ciąży zapewniono pomoc medyczną i psychologiczną oraz sposób żywienia zgodny ze wskazaniem lekarza prowadzącego. Zrealizowano wnioski pokontrolne z kontroli NIK nr P/17/099.

OBSZAR

2. Realizacja przez MOW zadań opiekuńczych i wychowawczych

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie od 01.01.2018 r. do 31.03.2021 r., skreślono z ewidencji MOW łącznie 181 wychowanek, odpowiednio w kolejnych latach: 64, 61, 48 oraz osiem wychowanek w I kw. 2021 r. Przyczynami skreśleń w ww. latach były:

- długookresowa nieobecność spowodowana ucieczką lub brakiem powrotu z urlopu/przepustki, odpowiednio: w 9 przypadkach (po min. pobycie w MOW przez 31 dni i max. przez 485 dni), 14 (po min. pobycie w MOW przez 42 dni

- i max. przez 910 dni), 16 (po min. pobycie w MOW przez 31 dni i max. przez 705 dni) i w dwóch (po min. pobycie w MOW przez 185 dni i max. przez 453 dni), łącznie w ww. okresie dotyczyło to 41 wychowanek;
- przeniesienie do innej placówki⁴⁹, odpowiednio: w 11 przypadkach (po min. pobycie w MOW przez 35 dni i max. przez 477 dni), ośmiu (po min. pobycie w MOW przez dziewięć dni i max. przez 827 dni), trzech (po min. pobycie w MOW przez 183 dni i max. przez 367 dni), w ww. okresie dotyczyło to 22 wychowanek;
 - ukończenie 18-go roku życia, odpowiednio: w 30 przypadkach (po min. pobycie w MOW przez 54 dni i max. przez 1229 dni), 21 (po min. pobycie w MOW przez 11 dni i max. przez 1339 dni), 16 (po min. pobycie w MOW przez 157 dni i max. przez 1294 dni) i pięciu (po min. pobycie w MOW przez 47 dni i max. przez 624 dni), łącznie w ww. okresie dotyczyło to 72 wychowanek;
 - z innych przyczyn, odpowiednio: w 14 przypadkach (po min. pobycie w MOW przez 65 dni i max. przez 803 dni), 18 (po min. pobycie w MOW przez 24 dni i max. przez 907 dni), 13 (po min. pobycie w MOW przez 119 dni i max. przez 777 dni), w jednym przypadku (po pobycie w MOW przez 391 dni), łącznie w ww. okresie dotyczyło to 46 wychowanek.

(akta kontroli tom I str. 216-222)

2.2. W okresie objętym kontrolą zarejestrowano w MOW 36 zdarzeń nadzwyczajnych (trudnych wychowawczo), do których należały:

- dwie próby samobójcze (w 2018 r. i w 2021 r.);
- dwa zdarzenia definiowane jako inne czynności seksualne (w 2018 r.);
- 10 zdarzeń związanych z agresją i przemocą fizyczną lub psychiczną wobec innych wychowanek, w tym cztery w 2018 r., jedno w 2019 r., cztery w 2020 r. i jedno w 2021 r. (do 31 marca);
- osiem zdarzeń związanych z agresją i przemocą fizyczną lub psychiczną wobec wychowawców, w tym cztery w 2018 r., trzy w 2019 r. i jedno w 2020 r.;
- pięć samookaleczeń, w tym trzy w 2018 r. i sześć w 2020 r.;
- jedno zdarzenie związane z byciem pod wpływem alkoholu w 2018 r.;
- trzy zdarzenia podejrzenia posiadania narkotyków (jedno w 2018 r., w tym podejrzenie zażycia substancji niedozwolonej oraz dwa zdarzenia w 2020 r.);
- jeden akt wandalizmu w 2020 r.

W latach 2018-2021 (do 31 marca) nie miały miejsca zdarzenia nadzwyczajne, takie jak: zgony, samobójstwa oraz pobicia skutkujące ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu.

Na podstawie 36 raportów dziennych z wypadku nadzwyczajnego ustalono, że w okresie objętym kontrolą jedna wychowanka brała udział trzykrotnie w takich zdarzeniach⁵⁰, jedna czterokrotnie⁵¹ i cztery wychowanki dwukrotnie⁵². Pozostałe wychowanki dopuściły się ww. zachowań jednokrotnie.

W 2018 r. było 15 zdarzeń nadzwyczajnych, w 2019 r. – 4, w 2020 r. – 13, a w 2021 r. (do 31 marca) – 3 zdarzenia.

Liczba zdarzeń nadzwyczajnych w latach ubiegłych wyniosła odpowiednio: w 2012 r. – 9, w 2013 r. – 11, w 2014 r. – 11, w 2015 r. – 12, w 2016 r. – 8 i w 2017 r. – 11.

⁴⁹ Z czego, do innego MOW z przyczyn wychowawczych – 13 wychowanek, do innego MOW w celu kontynuowania nauki – siedem wychowanek, do innej placówki (młodzieżowego ośrodka socjoterapii, placówki opiekuńczo wychowawczej, zakładu poprawczego lub szpitala) – dwie wychowanki.

⁵⁰ Agresja i przemoc fizyczna lub psychiczna wobec innych wychowanek (dwukrotnie) oraz dopuszczenie się innej czynności seksualnej.

⁵¹ Agresja i przemoc fizyczna lub psychiczna wobec innych wychowanek (dwukrotnie) oraz wobec wychowawców (dwukrotnie).

⁵² Jedna – agresja wobec innych wychowanek (dwukrotnie), jedna – agresja wobec innych wychowanek oraz samookaleczenie, jedna – samookaleczenie (dwukrotnie), jedna – samookaleczenie i akt wandalizmu.

W latach 2018-2020 średnioroczna liczba zdarzeń nadzwyczajnych wyniosła 10,6 przy liczbie wychowanek wg stanu na 31 grudnia każdego roku – 56,3, natomiast w latach 2015-2017, tj. 10,3 przy liczbie wychowanek wg stanu na 31 grudnia każdego roku⁵³ – 61, zatem średnioroczna liczba zdarzeń nadzwyczajnych utrzymywała się na zbliżonym poziomie: wzrosła o 3% przy wzroście liczby wychowanek o 8%.

Na podstawie informacji pozyskanych z Pogotowia Ratunkowego, Policji oraz Straży Pożarnej stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą odnotowano: 86 wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na adres MOW (29 w 2018 r., 24 w 2019 r., 28 w 2020 r. i pięć w I kwartale 2021 r.) i 78 interwencji policyjnych⁵⁴ (22 w 2018 r., 21 w 2019 r., 30 w 2020 r. i pięć w I kwartale 2021 r.). W MOW nie korzystano z pomocy straży pożarnej.

Zdarzenia nadzwyczajne w liczbie 35 zostały odnotowane w raportach dnia i znalazły odzwierciedlenie w ww. zgłoszeniach na Pogotowie Ratunkowe oraz Policję. W latach 2018-2019 nie prowadzono rejestrów zdarzeń nadzwyczajnych, a także nie sporządzano raportów ze zdarzeń nadzwyczajnych. Od grudnia 2019 r. prowadzona była pełna ewidencja, zarówno w formie raportów dziennych, raportów ze zdarzeń nadzwyczajnych.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że wzrost lub spadek wydarzeń nadzwyczajnych zależy od występujących problemów wychowawczych, od tego z jakimi problemami trafia wychowanka. W poszczególnych latach przebywały wychowanki o zróżnicowanym nasileniu myśli rezygnacyjnych, samobójczych, zdemoralizowania, zaburzeń zachowania czy osobowości. Wychowanki, które trafiają do MOW różnie radzą sobie z problemami, sytuacjami kryzysowymi czy trudnymi. Każda indywidualnie przechodzi przez proces zmiany. Niektórym podopiecznym wystarczą krótkoterminowe rozwiązania, inne potrzebują długoterminowego wsparcia. Stąd liczba wypadków nadzwyczajnych nie może być jednolita.

(akta kontroli tom IV str. 11-13, 86)

2.3. W okresie objętym kontrolą odnotowano 58 ucieczek, z nieznaczną przewagą ucieczek indywidualnych, w tym:

- w 2018 r. – 18, z czego osiem indywidualnych, pięć z udziałem dwóch osób oraz pięć z udziałem trzech osób; łącznie w ucieczkach wzięło udział 19 wychowanek, z czego jedna – pięciokrotnie, dwie – trzykrotnie oraz sześć – dwukrotnie;
- w 2019 r. – 15, z czego 10 indywidualnych, dwie z udziałem dwóch osób oraz trzy z udziałem trzech osób; łącznie w ucieczkach wzięło udział 17 wychowanek, z czego dwie – dwukrotnie i dwie – trzykrotnie;
- w 2020 r. – 22, z czego 12 indywidualnych, dziewięć z udziałem dwóch osób oraz jedna z udziałem trzech osób; łącznie w ucieczkach wzięło udział 26 wychowanek, z czego siedem dwukrotnie;
- w 2021 r. – trzy, z czego dwie indywidualne oraz jedna z udziałem dwóch osób, łącznie w ucieczkach wzięły udział cztery wychowanki.

Liczba ucieczek w latach ubiegłych wyniosła odpowiednio: w 2012 r. – 14, w 2013 r. – 14, w 2014 r. – 13, w 2015 r. – 10, w 2016 r. – 22 oraz w 2017 r. – 7.

W latach 2018-2020 średnioroczna liczba ucieczek wyniosła 18,3 przy liczbie wychowanek wg stanu na 31 grudnia każdego roku – 56,3), natomiast w latach 2015-2017 – 13 przy liczbie wychowanek wg stanu na 31 grudnia każdego roku⁵⁵ – 61, zatem średnioroczna liczba ucieczek wzrosła o 29%, mimo spadku liczby wychowanek o 8%.

⁵³ Liczba wychowanek na dzień 31 grudnia: 60 – w 2015 r., 68 – w 2016 r. oraz 55 w 2017 r.

⁵⁴ W tym jedna nie dotyczyła zdarzeń trudnych wychowawczo w MOW.

⁵⁵ Liczba wychowanek na dzień 31 grudnia: 60 – w 2015 r., 68 – w 2016 r. oraz 55 w 2017 r.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że na spadek lub wzrost liczby ucieczek z MOW mają wpływ takie składowe jak: indywidualne cechy osobowości wychowanek; poziom demoralizacji poszczególnych wychowanek; środowisko rodzinne, z którego wywodzą się wychowanki; liczba nowych wychowanek przebywająca w ośrodku w danym roku szkolnym, a tym samym zróżnicowana grupa badawcza a także okres pandemii i wprowadzanie ogólnopolskich zasad przemieszczania się, ograniczenia kontaktów. Głównymi przyczynami ucieczek z placówki wskazywanymi przez działającą w MOW Komisję ds. ucieczek i niepowrotów były: brak akceptacji pobytu w MOW (wychowanki nowo przybyłe w sposób szczególny reagują na umieszczenie w placówce, traktując ten fakt w sposób pejoratywny, przymusowy, penitencjarny).

(akta kontroli tom III str. 232, 240-241, tom IV str. 6-10, 14-16)

Wszystkie ww. ucieczki w ilości 58 zostały odnotowane w raportach dnia i znalazły odzwierciedlenie w zgłoszeniach na Policję. W latach 2018-2019 nie prowadzono rejestrów ucieczek. Od grudnia 2019 r. prowadzona była pełna ewidencja, zarówno w formie raportów dziennych, raportów ze zdarzeń nadzwyczajnych, w tym ucieczek oraz prowadzono rejestry ucieczek.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że zmiana sposobu ewidencjonowania zdarzeń nadzwyczajnych (w tym ucieczek) wynikała z zalecenia Ministerstwa Edukacji Narodowej z 14.04.2014 r.⁵⁶ W odpowiedzi na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich (dalej: RPO) o zmianę częstotliwości i zakresu przekazywanych do RPO informacji o zdarzeniach w MOW i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii MEN wskazało cztery wypadki nadzwyczajne: zgon nieletniego lub innej osoby; samobójstwo nieletniego; zgwałcenie nieletniego oraz pobicie nieletniego, skutkujące ciężkim uszczerbkiem na zdrowiu. W okresie objętym kontrolą nie odnotowano żadnego z wymienionych zdarzeń, dlatego w latach 2018-2019 nie zaprowadzono rejestrów i nie powstały raporty na tę okoliczność. Dyrektor MOW dodał, że po objęciu stanowiska zarządził sporządzanie rejestrów oraz raportów ze zdarzeń nadzwyczajnych według zdefiniowanego przez siebie katalogu.

(akta kontroli tom I str. 343-355, tom IV str. 6-17, 19, 24-26)

2.4. Powodem skierowania do MOW 12 wychowanek⁵⁷ objętych badaniem szczegółowym NIK były symptomy demoralizacji lub postępująca demoralizacja objawiające się m.in.: agresywnym zachowaniem, nierealizowaniem obowiązku szkolnego, paleniem papierosów, powracaniem do domu pod wpływem alkoholu lub niepowracaniem do domu na noc, ucieczkami z domu, dokonywaniem kradzieży, przebywaniem w środowisku osób zdemoralizowanych, stosowaniem przemocy wobec rodziny lub współwychowanków placówek, w których przebywały wychowanki, palenie marihuany, wczesna inicjacja seksualna, samookaleczenia itp. Nieletnie stawały się lub były doprowadzane w terminie od 4 do 29 dni od otrzymania przez MOW informacji o wystawieniu skierowania w systemie Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE).

(akta kontroli tom II str. 3, 67, 95, 122, 186, 235, 262, 301, 335, 415, 462, 510)

2.5. Zgodnie z § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym⁵⁸ zostały opracowane IPET dla wszystkich 12 wychowanek objętych próbą kontroli. W § 9 ust. 4 Statutu MOW ustalono formy organizacyjne pracy z wychowankami, w tym ustalenie wychowawcy wspierającego, który odpowiada w szczególności za opracowanie oraz przedłożenie projektu IPET

⁵⁶ Pismo znak DZSE.WSPE.043.3.2014.EM.

⁵⁷ Próba kontrolna 12 wychowanek (po cztery z 2018, 2019 i 2020 r. o najdłuższym okresie pobytu w MOW), które zostały skreślone z listy MOW w związku z osiągnięciem pełnoletności.

⁵⁸ Dz. U. Nr 296, poz. 1755.

zespółowi nauczycieli, wychowawców i specjalistów, który na podstawie przeprowadzonej przez siebie wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania wychowanki formułuje IPET. W Statucie zawarto również wytyczne odnośnie sporządzenia IPET, tj. opracowanie dokumentu na okres, na jaki wydane zostało orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (nie dłuższy niż etap edukacyjny) oraz elementy składowe dokumentu, takie jak: zawarcie zaleceń wskazanych w orzeczeniu oraz dostosowanie IPET do indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych, możliwości psychofizycznych, zdiagnozowanych deficytów, sytuacji rodzinnej oraz przebiegu procesu przygotowania wychowanki do usamodzielnienia.

Żadna z 12 wychowanek w dacie stawienia się w MOW nie posiadała orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z poradni psychologiczno-pedagogicznej (dalej: orzeczenie) dotyczącego danego etapu kształcenia. Tylko w jednym przypadku (1498) program IPET został opracowany w terminie czterech dni od daty złożenia orzeczenia w MOW. W pozostałych przypadkach programy IPET zostały opracowane w okresie od 1 do 135 dni przed wpływem orzeczenia.

(akta kontroli tom II str. 620-643)

Badane programy IPET składały się z trzech części: A – powstającej w szkole (opracowywanej przez wychowawcę klasy), B – opracowywanej przez psychologa i pedagoga oraz C – powstającej w grupie wychowawczej (opracowywana przez wychowawcę grupy). W czterech przypadkach (w 2018 r.) komplet IPET składał się dodatkowo z karty wstępnej, na której odnotowywano datę opracowania dokumentu. Części A, B i C nie były opatrywane datami. W badaniu szczegółowym posłużono się wpisami dokonanymi w Indywidualnych Programach Resocjalizacji (dla osób skreślonych z listy MOW w 2018 r.) oraz w IPET, pkt IX *Ocena efektywności udzielanej wychowance pomocy* (w pozostałych ośmiu przypadkach), w których odnotowano dzień zatwierdzenia i prezentacji umiejętności IPET. W jednym z 12 przypadków nie odnotowano daty zatwierdzenia dokumentu, natomiast pierwszy wpis w IPET został opatrzony datą 03.10.2017 r. (tzn., że został opracowany na co najmniej 56 dni przed wpływem orzeczenia i w terminie przynajmniej 29 dni od daty przybycia nieletniej do MOW).

W MOW zachowano terminy opracowania IPET określone w § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym⁵⁹, tj. do 30 września roku szkolnego, w którym uczeń rozpoczyna od początku roku szkolnego kształcenie w szkole lub ośrodku oraz w terminie 30 dni od dnia złożenia w ośrodku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, z dwoma wyjątkami⁶⁰, gdzie opóźnienie wyniosło od dwóch do trzech dni.

(akta kontroli tom II, str. 9-40, 46-66, 68-82, 100-116, 128-181, 193-232, 242-254, 269-284, 294-300, 309-330, 340-406, 421-461, 469-509, 520-643, 651)

2.6. IPET opracowane na podstawie WOPF dla sześciu z 12 wychowanek zostały zatwierdzone w terminie krótszym niż 30 dni od daty przybycia do MOW, w czterech przypadkach (wychowanki, które zostały doprowadzone do MOW po rozpoczęciu roku szkolnego) IPET zatwierdzono w terminie 31 dni, 33 dni, 36 dni, 65 dni od daty przybycia nieletnich do MOW, natomiast w przypadku dwóch wychowanek, które przybyły do MOW przed rozpoczęciem roku szkolnego IPET został zatwierdzony w terminie 89 dni oraz 111 dni, ale odpowiednio 02.10.2018 r. i 03.10.2018 r.

⁵⁹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1309; dalej: rozporządzenie MEN w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki.

⁶⁰ (1) – data przybycia do MOW (05.07.2018 r.), data opracowania IPET (02.10.2018 r.), tj. z opóźnieniem wynoszącym 2 dni po 30 września; (2) – data przybycia do MOW (14.06.2018 r.), data opracowania IPET (03.10.2018 r.), tj. z opóźnieniem wynoszącym 3 dni po 30 września.

W skład Zespołu opracowującego programy IPET wchodził nauczyciele i specjaliści oraz wychowawcy grup wychowawczych prowadzący zajęcia z wychowankiem. Wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania ucznia stanowiły integralną część IPET (zawarte w pkt. II. części A i C), zalecenia wskazane w zmodyfikowanych IPET wynikały z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego oraz innych dokumentów (postanowienia sądów, opinie wydane przez inne placówki). Zapisy poszczególnych IPET w zakresie działań resocjalizacyjnych były zindywidualizowane, natomiast modyfikacji IPET dokonywano najczęściej z powodu rozpoczęcia kolejnego etapu nauki przez wychowanka. Ponadto IPET były stale rozbudowywane: dokonywano na bieżąco wpisów w punktach: *Analiza funkcjonowania wychowanki (ocena zachowania, zadania do bieżącej realizacji w danym roku szkolnym), funkcjonowanie zdrowotne, współpraca z rodzicami wychowanek oraz z instytucjami, a także ocena efektywności udzielanej pomocy.* W siedmiu pierwotnych IPET (część C.) dokonywano odrębnie wpisów w pkt. III. *Cele terapeutyczne, resocjalizacyjne i wychowawczo-opiekuńcze*, w kolumnie „EWALUACJA” jednak bez informacji o dacie dokonania wpisu, osobie dokonującej wpisu oraz przyczyny wprowadzonej zmiany oraz w sześciu IPET (część A.) w pkt. III. *Cele edukacyjne.*

(akta kontroli tom II str. 50, 620-643)

Wszystkie badane programy IPET zawierały elementy, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 2, 3, 5 i 6 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki, tj.:

- zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, a także wychowawców grup wychowawczych prowadzących zajęcia z wychowankiem w tym ośrodku, ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia, wzmocnienie jego uczestnictwa w życiu szkolnym, w tym działania o charakterze resocjalizacyjnym;
- formy i okres udzielania dziecku pomocy psychologiczno-pedagogicznej wraz z wymiarem godzin jej realizacji;
- zajęcia resocjalizacyjne oraz inne zajęcia, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka, a także działania z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego i sposób realizacji tych działań;
- zakres współpracy nauczycieli i specjalistów oraz wychowawców grup wychowawczych z rodzicami dziecka w realizacji przez ośrodek zadań wymienionych w § 5 ust.1 ww. rozporządzenia.

Pomimo, iż tylko w jednym orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego zawarto zalecenia realizacji konkretnych zajęć, tj.: „Trening Zastępowania Agresji” czy zajęcia psychoprofilaktyczne „Spójrz inaczej na agresję”, wszystkie wychowanki miały szczegółowo rozpisane w swoich IPET udział w tego typu zajęciach.

W sześciu z 12 badanych programach IPET wychowanek stwierdzono, że nie określono zakresu i sposobu dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i formy pracy z dzieckiem (niewskazanie nazw przedmiotów objętych zajęciami wyrównawczymi, użycie sformułowań „według potrzeb”). W jednym przypadku nie określono również zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów oraz wychowawców grup wychowawczych z rodzicami dziecka w realizacji przez ośrodek zadań wymienionych w § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli tom II str. 207-232, 242-254, 269-300, 309-330, 421-461, 469-509, 600-612, 620-643)

2.7. W wyniku szczegółowego badania akt osobowych 12 wychowanek MOW i na podstawie informacji uzyskanych od jednostek organizacyjnych pomocy społecznej stwierdzono, że siedem nieletnich było usamodzielnianych przez MOW, a pięć było przygotowywanych do usamodzielnienia na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej⁶¹ przez właściwe domy dziecka.

W MOW opracowano łącznie siedem IPU, z czego jeden przez wychowankę domu dziecka w związku z faktem, że opiekunem usamodzielnienia został wychowawca MOW. IPU zostały opracowane na co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności. W przypadku jednej wychowanki, usamodzielnianej przez MOW, na podstawie analizy jej akt nie stwierdzono opracowania IPU, co potwierdziła korespondencja z właściwym ośrodkiem pomocy.

Dyrektor MOW wskazał następujące trudności związane z opracowaniem IPU:

- wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia (pracownicy Placówki pełnią obowiązki opiekuna do momentu opuszczenia przez wychowankę MOW, rodzice i najbliższa rodzina podopiecznych nie gwarantują wsparcia i pomocy w procesie usamodzielnienia, ośrodki pomocy często odrzucają ich kandydaturę, a oni sami boją się odpowiedzialności);
- nastawienie wychowanek (najczęstszą przyczyną skierowania nieletniej do MOW jest nierealizowanie obowiązku szkolnego, zatem zdobycie wykształcenia nie jest dla nich wartością, wynoszą ze swoich środowisk mentalność życia z dnia na dzień bez planowania przyszłości, odczuwają lęk przed rozpoczęciem samodzielnego życia, pomimo pracy psychologów i pedagogów nieumiejętność oceny rzeczywistości i realnego konstruowania planów pozostaje, często występuje brak wsparcia ze strony najbliższych);
- brak szkół zawodowych dla osób pełnoletnich (o pożądanym profilu w pobliżu miejsca zamieszkania, przeważa możliwość kontynuacji kształcenia w kwalifikacyjnych kursach zawodowych, niechęć władz szkół do przyjmowania uczniów po pobycie w placówce resocjalizacyjnej).

(akta kontroli tom I str. 370-423, 653-654, tom II str. 43-45, 83-87, 117-119, 255-261, 285-289, 331-334, 407-410, 644-650, tom IV str. 81, 84-85)

2.8. Dyrektorzy MOW spełnili obowiązek wynikający z § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, tj.: przekazali właściwym ośrodkom pomocy informacje o siedmiu wychowankach, które w danym roku kalendarzowym osiągną pełnoletność (tj. w terminie do 10 grudnia roku poprzedzającego) oraz o zamiarze ich usamodzielnienia się (co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia przez nie placówki).

W przypadku dwóch wychowanek były Dyrektor MOW nie przekazał właściwym ośrodkom pomocy dokumentacji, o której mowa w § 3 ust. 3 ww. rozporządzenia.

(akta kontroli tom I str. 370-423, 653-654, tom II str. 3, 67, 95, 122, 186, 235, 262, 301, 335, 415, 462, 510, tom III str. 230-231, 236)

2.9. W czterech opracowanych w placówce IPU funkcję opiekuna usamodzielnienia pełnili wychowawcy MOW, w pozostałych przypadkach: matka, ojciec i osoba niespokrewniona z wychowanką.

Z informacji uzyskanych z właściwych ośrodków pomocy rodzinie wynika, że wychowanki, których dokumentacja nie została przekazana przez dyrektora MOW do właściwych ośrodków pomocy, sporządziły IPU we właściwym PCPR, a opiekunem usamodzielnienia zostały ich matki, natomiast w przypadku wychowanek usamodzielnianych przez domy dziecka opiekunami usamodzielnienia zostali: pracownik socjalny domu dziecka, wychowawca domu dziecka, matka wychowanki, babka ojczysta. W przypadku jednej wychowanki właściwy PCPR nie

⁶¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 821, ze zm.

wskazał, kto pełnił funkcję jej opiekuna, ale IPU został opracowany w placówce domu dziecka i przesłany do ośrodka pomocy.

W dwóch z siedmiu IPU opracowanych w MOW nie wykazano zadań, do których zobowiązał się opiekun usamodzielnienia. W pozostałych pięciu przypadkach było to: opracowanie i monitorowanie realizacji IPU podczas pobytu wychowanki w MOW; współpraca z właściwym PCPR, utrzymywanie kontaktów z wychowanką i udzielanie wsparcia; pomoc w realizacji ustalonych celów: uzyskania wykształcenia, zdobycia zawodu, miejsca zamieszkania; opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne oraz kontynuowanie nauki, uzyskanie kwalifikacji zawodowych, szkolenia, kursy, podnoszenie kwalifikacji.

Trzy z siedmiu IPU opracowanych w MOW nie zostały przygotowane z opiekunem usamodzielnienia, ani przy wsparciu kadry MOW. Przedmiotowe IPU nie zawierały informacji o:

- zadaniach, do wypełnienia których zobowiązał się opiekun usamodzielnienia; uzyskaniu wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej; pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego; pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych; podjęciu zatrudnienia; pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń;
- zadaniach, do wypełnienia których zobowiązał się opiekun usamodzielnienia; pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego, podjęciu zatrudnienia; ponadto osoba, którą wychowanka wskazała na opiekuna usamodzielnienia była karana;
- pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego i podjęciu zatrudnienia.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że wychowanka ubiegająca się o pomoc na usamodzielnienie zobowiązana jest współpracować na każdym z etapów tego procesu. Pomoc MOW w tym zakresie nie jest obligatoryjna. Jedna z wychowanek opuszczając placówkę była nastawiona buntowniczo wobec systemu, zrezygnowała z tej formy pomocy twierdząc, że nie jest jej ona potrzebna, dlatego IPU nie został sporządzony w sposób wyczerpujący. Nie oznacza to jednak, że nie może on ulegać ewaluacji, modyfikacji czy doprecyzowania zagadnień, które są istotą planu, jeśli zmieniły się okoliczności. W dniu 22.08.2018 r. właściwy sąd rejonowy wydał postanowienie o urlopowaniu wychowanki pod opiekę matki do dnia 30.11.2018 r., tj. do dnia uzyskania pełnoletności. Obowiązkiem wychowanki było dostarczenie zredagowanego IPU do PCPR w miejscu zamieszkania na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności. W przypadku drugiej wychowanki, jedyną osobą, jakiej chciała powierzyć funkcję opiekuna usamodzielnienia był jej chłopak. Nieletnia była wielokrotnie namawiana przez wychowawcę, aby funkcję opiekuna powierzyła osobie bardziej odpowiedzialnej. W rozmowie telefonicznej z pracownikiem PCPR zostały wskazane inne osoby wybrane przez podopieczną do pełnienia tej funkcji, np. matka, babka lub siostra chłopaka. Mimo, że wychowanka darzyła te osoby zaufaniem (często ją odwiedzały, zabierały na urlopy i przepustki), ich kandydatura również nie została zaakceptowana przez PCPR, a innej osoby na opiekuna wychowanka nie chciała. Wychowawca kontaktował się z wychowanką w tej sprawie, ale dziewczyna nie przyjechała na spotkanie informując, że rezygnuje z pomocy na usamodzielnienie. W przypadku trzeciej wychowanki, fakt pozostawienia w formularzu pustych rubryk nie przesądził o jego niekompletności, zachowano procedury formalno-prawne a właściwy ośrodek pomocy nie zgłosił zastrzeżeń.

(akta kontroli tom I str. 370-423, 653-654, tom II str. 43-45, 83-87, 117-119, 255-261, 285-289, 331-334, 407-410, 644-650, tom III str. 230-232, 236, 238-239)

2.10. W Ośrodku realizowane były zadania mające na celu eliminowanie przejawów niedostosowania społecznego, zaburzeń zachowania oraz przygotowanie wychowanek do samodzielnego i odpowiedzialnego życia po opuszczeniu ośrodka, zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi.

W latach szkolnych 2018/2019, 2019/2020, 2020/2021 wychowanki brały udział w zajęciach, o których mowa w § 19 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MEN w sprawie MOW umożliwiających nabywanie umiejętności życiowych i społecznych ułatwiających prawidłowe funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społecznym (w szczególności po opuszczeniu ośrodka), sportowych, turystycznych i rekreacyjnych (w tym zajęciach organizowanych na świeżym powietrzu), kulturalno-oświatowych, rozwijających zainteresowania.

W okresie objętym kontrolą realizowano 10 programów resocjalizacyjnych (innych niż IPET), tj.: usamodzielnienia: *Życ Inaczej* oraz profilaktyczne: *Spójrz Inaczej* (dalej: SI); *Odczuwaj, Ufaj, Mów* (dalej: OUM); *ARS, czyli jak dbać o miłość; Ja, rodzina i rówieśnicy*; umiejętności prospołecznych: *Trening Zastępowania Agresji* (dalej: TZA), *Wybierz życie – pierwszy krok*; czytelnicy: *Z książką przez życie*⁶², Sieć Szkół Promujących Zdrowie oraz program *Godzina w ICIM*⁶³. Od roku szkolnego 2020/2021 wprowadzony został program *Trening Umiejętności Społecznych*.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że nie są prowadzone programy *Odnaleźć siebie* i *Bliżej siebie* z powodu nieobecności autorów programów w pracy, natomiast w II semestrze 2020/2021 roku szkolnego psycholog MOW zaczęła organizować zajęcia – trening relaksacyjny dla wychowanek w celu łagodzenia napięcia, nauki konstruktywnych sposobów odreagowywania stresu. W II semestrze roku szkolnego MOW przystąpił również do programu *Myszę Pozytywnie* z Instytutu Edukacji Pozytywnej i w każdym miesiącu realizowane były przez poszczególnych pracowników zadania zlecone z w/w programu. Pomimo sytuacji epidemiologicznej kontynuowana była współpraca z Wolontariatem „Odzyskać Młodość” (działania wirtualne). Od maja 2021 r. wprowadzone zostały cykliczne „zebrania społeczności grupowej”.

Ponadto w zakresie zajęć umożliwiających nabywanie umiejętności życiowych i społecznych ułatwiających prawidłowe funkcjonowanie w środowisku rodzinnym i społecznym realizowano zadania z zakresu Alertu Ekologiczno-Zdrowotnego: w roku szkolnym 2018/2019 w zakresie kampanii informacyjnej na temat szkodliwości nałogów i uzależnień, sposobów dbania o zdrowie, uczestnictwa wychowanek w pracach porządkowych w celu nauki dbałości o porządek i czystość wokół siebie; w roku szkolnym 2019/2020 – rozszerzenie Alertu o zajęcia z zakresu sytuacji epidemicznej oraz zajęć na zewnętrznej siłowni, a w roku szkolnym 2020/2021 również zajęcia z procesu usamodzielniania się wychowanek oraz program zajęć własnych *Nie rezygnuj, naucz się odpoczywać* i *Kulinarny challenge – Jak zrobić coś z niczego?*

Zajęcia resocjalizacyjne, które odbywały się w każdej grupie wychowawczej, opierały się przede wszystkim na realizacji IPET oraz kultywowaniu tradycji (wykonywanie kartek świątecznych i okolicznościowych), kształtowaniu postaw wzajemnego szacunku i tolerancji, organizowaniu i motywowaniu do przygotowania się do zajęć szkolnych, a także przeprowadzaniu indywidualnych oraz grupowych rozmów z wychowankami.

⁶² Program zawieszony w II semestrze 2020/2021 ze względu na urlop zdrowotny prowadzących zajęcia.

⁶³ ICIM - internetowe centrum informacji multimedialnej w bibliotece szkolnej.

Zajęcia socjoterapeutyczne, prowadzone w szkole, w ramach zajęć pozalekcyjnych, w wymiarze jednej godziny tygodniowo miały na celu rozbudzanie i kształtowanie zainteresowań matematycznych oraz postaw społecznych.

W ramach zajęć profilaktyczno-wychowawczych wychowanki uczestniczyły w konkursach, warsztatach, apelach szkolnych, akcjach informacyjnych i charytatywnych, wyjazdach edukacyjnych, zajęciach programowych np. SI, TZA, OUM. Realizowano program *Sieci Szkół Promujących Zdrowie* oraz zaplanowane uroczystości w Kalendarium Imprez np. Śniadanie Wielkanocne, Dzień Matki, Dzień Dziecka, zakończenie roku szkolnego, Narodowe Czytanie, preludium Wigilijne.

W ramach zajęć o charakterze terapeutycznym wychowanki pracowały indywidualnie z terapeutą ds. uzależnień, pedagogiem, psychologiem, uczestniczyły w programie terapeuty – *Ja, rodzina i rówieśnicy*. Wprowadzono również biblioterapię, trening relaksacyjny oraz choreoterapię.

Wychowanki miały także możliwość uczestnictwa w zajęciach sportowych, turystycznych i rekreacyjnych. W każdej grupie organizowane były takie zajęcia, m.in. spacer, biegi, wyjazdy rowerowe, wyjazdy do siłowni.

W ramach zajęć kulturalno-oświatowych prowadzono zajęcia filmowe, organizowano spektakle w MOW, wyjazdy do teatru oraz podejmowano inne inicjatywy, np. w roku szkolnym 2020/2021 – organizacja apelu *Bitwa pod Wytocznem*, udział w konkursie *Biel i czerwień – Polska Niepodległa*.

Ponadto wychowanki uczestniczyły w zajęciach rozwijających ich zainteresowania, tj.: w kulinarnych, teatralnych, muzycznych, plastycznych, rękodzielniczych oraz w redagowaniu gazetki szkolnej.

MOW specjalizuje się w rozwiązywaniu dysfunkcji wychowanek. Nieletnie systematycznie uczestniczą w terapii uzależnień, terapii zachowań agresywnych. Prowadzone są zajęcia grupowe z TZA, terapia indywidualna z pedagogiem, psychologiem, terapeutą w ww. tematach. Prowadzone były spotkania z położną dla nieletnich ciężarnych, realizowane były zajęcia z opieki nad noworodkiem. Od II semestru 2020/2021 wprowadzono w MOW dni zebrania społeczności grupowej, które miały charakter terapeutyczny, służyły przeciwdziałaniu demoralizacji, uzależnień, przemocy. Zebrania miały na celu omawianie bieżących spraw i wydarzeń w grupie, naukę komunikacji bez przemocy, uważności na siebie i drugą osobę, naukę dialogu, wzmacniając poczucie wspólnoty. W celu zapewnienia lepszych warunków prowadzenia terapii w MOW powstała *Sala terapeutyczna* dzięki wsparciu finansowemu sponsora.

Realizując zajęcia o charakterze terapeutycznym MOW współpracuje m.in.: z Ośrodkiem Leczenia Uzależnień w Lublinie w zakresie opieki psychiatrycznej dla młodzieży, z Poradnią Zdrowia Psychicznego Ex Cordis w zakresie konsultacji psychiatrycznych oraz ze Szpitalem Neuropsychiatrycznym w Lublinie. MOW współpracuje również z placówkami, do których przekierowywane są nieletnie wymagające wzmożonych oddziaływań terapeutycznych, tj. z Krajowym Ośrodkiem Psychiatrii Sądowej dla Nieletnich w Garwolinie i z Wojewódzkim Szpitalem dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Lubiążu (oddział psychiatrii sądowej o wzmożonym zabezpieczeniu dla młodzieży).

(akta kontroli tom I str. 593, 601-606, tom III str. 6-7, 133, 143, 253-335, tom IV str. 40-80, 86-90)

2.11. W wyniku zleconej LKO przez NIK kontroli w zakresie dokumentowania prowadzonych zajęć wychowawczych, dydaktycznych i zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ustalono, że liczba wychowanek w grupach wychowawczych była zgodna z § 22 ust. 2 rozporządzenia MEN w sprawie MOW

i wynosiła do 12 osób. Dzienniki zajęć wychowawczych⁶⁴ co do zasady spełniały wymagania⁶⁵ określone w § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji⁶⁶. W dziennikach nie wpisano adresów zamieszkania wychowanek oraz adresów poczty elektronicznej rodziców wychowanek lub adnotacji o tym, czy takie adresy poczty elektronicznej posiadają. W dwóch dziennikach⁶⁷ sporadycznie wykorzystywano korektor w celu sprostowania błędu czy oczywistej omyłki, co było niezgodne z § 25 ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji.

(akta kontroli tom I str. 57)

2.12. Liczebność w oddziałach szkolnych MOW wynosiła nie więcej niż 16 osób, zgodnie z § 6 ust. 6 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁶⁸ oraz § 6 ust. 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli⁶⁹. Dzienniki lekcyjne⁷⁰ spełniały wymogi określone w § 8 ust. 2 i ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji, jednak wystąpiły uchybienia w sposobie ich prowadzenia, tj. we wszystkich dziennikach nie wpisano adresów poczty elektronicznej rodziców wychowanek lub adnotacji o tym, czy takie adresy posiadają. Ponadto w ww. dziennikach brakowało wpisanych tematów przeprowadzonych zajęć edukacyjnych⁷¹ oraz podpisów nauczycieli przeprowadzających zajęcia⁷². We wszystkich wykorzystywano korektor w celu sprostowania błędu czy oczywistej omyłki, co było niezgodne z § 25 ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji.

(akta kontroli tom I str. 58)

2.13. W wyniku zleconej przez NIK kontroli LKO stwierdziło, że w MOW nie prowadzono dzienników zajęć pomocy psychologiczno-pedagogicznej, o których mowa w § 11 ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana w formie m.in.: zajęć rozwijających uzdolnienia; umiejętności uczenia się; zajęć specjalistycznych (rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym); zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu, wymaga odrębnego dokumentowania. Do dziennika zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wpisuje się w porządku alfabetycznym nazwiska i imiona wychowanek oraz oddział, do którego uczęszczają wychowanki, adresy poczty elektronicznej rodziców i numery ich telefonów, jeżeli je posiadają, indywidualny program pracy z wychowanką, a w przypadku zajęć grupowych – program pracy grupy, tygodniowy rozkład zajęć, daty i czas trwania oraz tematy przeprowadzonych zajęć, ocenę postępów i wnioski dotyczące dalszej pracy z wychowanką oraz odnotowuje się ich obecność na zajęciach. Przeprowadzenie zajęć nauczyciel potwierdza podpisem. W MOW nie prowadzono przedmiotowych

⁶⁴ Dokonano analizy dzienników zajęć z grupami wychowawczymi: D i F roku szkolnego 2018/2019, B i C roku szkolnego 2019/2020 oraz A i E roku szkolnego 2020/2021.

⁶⁵ W dziennikach wpisano w porządku alfabetycznym lub zgodnie z terminem przyjęcia do placówki: imiona, nazwiska wychowanek, daty i miejsca ich urodzenia, dane teleadresowe rodziców lub opiekunów, zajęcia prowadzone w placówce w poszczególnych dniach, w tym zajęcia powtarzające się okresowo, plan pracy z wychowankami, tygodniowe założenia wychowawcze i realizację planu pracy (które stanowiły odrębne dokumenty obejmujące cykle miesięczne i nie były wklejane lub wpinane do dzienników) oraz uwagi o wychowankach oraz informacje o kontaktach wychowanek z rodziną.

⁶⁶ Dz. U. poz. 1646, ze zm., dalej: rozporządzenie MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji.

⁶⁷ Np. w dziennikach grup A i B.

⁶⁸ Dz. U. poz. 649, ze zm. (uchylone z dniem 1 września 2020 r.).

⁶⁹ Dz. U. poz. 502.

⁷⁰ Dokonano analizy dzienników lekcyjnych ze Szkoły Podstawowej (klasy: VIII (2018/2019); VIII A (2019/2020) oraz VIII (2020/2021)) oraz z Branżowej Szkoły I Stopnia (klasy: IB (2018/2019); IC (2019/2020) oraz IC (2020/2021)).

⁷¹ Dwa przypadki w Szkole Podstawowej oraz pięć w Branżowej Szkole I Stopnia.

⁷² Siedem przypadków w Szkole Podstawowej oraz pięć w Branżowej Szkole I Stopnia.

dzienników, w związku z czym nie udokumentowano informacji o realizowanych przez psychologów i pedagogów zajęciach terapeutycznych, treningowych lub profilaktycznych: zarówno programów, np. SI, TZA, jak również własnych programów opracowanych przez psychologa lub pedagoga dla danej wychowanki lub grupy.

Używany w Placówce *Dziennik zajęć psychologa/pedagoga* był dziennikiem czynności/zajęć, w których specjaliści odnotowują swoją codzienną pracę z wychowankami lub na rzecz wychowanek realizując zadania określone w § 23 pkt 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁷³, tj. udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb.

W związku z przeprowadzoną w dniach 29-30 kwietnia 2021 r. kontrolą LKO wydało zalecenie założenia i prowadzenia dzienników, o których mowa w § 11 ust. 3 rozporządzenia MEN w sprawie prowadzenia dokumentacji, z niezwłocznym terminem realizacji.

(akta kontroli tom I str. 55-62, 593, 606)

2.14. W okresie objętym kontrolą w MOW umożliwiano wychowankom kontynuację nauki po ukończeniu 18-go roku życia. Postanowienia sądów o przedłużeniu pobytu w MOW otrzymało pięć wychowanek, z których jedna zrezygnowała z takiej możliwości przerywając naukę w I klasie branżowej szkoły I stopnia. Cztery wychowanki, które kontynuowały naukę, zakończyły edukację w MOW odpowiednio: na VIII klasie szkoły podstawowej, III klasie gimnazjum, II klasie branżowej szkoły w zawodzie cukiernik, ukończeniem zasadniczej szkoły zawodowej, zdaniem egzaminu i uzyskaniem zawodu kucharza.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że sądy nie stwarzają problemów przy wydawaniu postanowienia o przedłużeniu pobytu wychowanek po uzyskaniu pełnoletności. Problemem jest natomiast zmotywowanie do pozostania wychowanki w MOW w celu ukończenia klasy lub zakończenia etapu edukacyjnego. Warunkiem przedłużenia jest chęć kontynuowania nauki po uzyskaniu pełnoletności oraz przestrzeganie regulaminów obowiązujących w MOW.

(akta kontroli tom III str. 230, 234-235, 243-250)

2.15. W dniu 26 kwietnia 2021 r., pismem nr LLU.410.006.02.2021, działając na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK skierowano pismo do Krajowego Rejestru Karnego (KRK) z zapytaniem o informacje dotyczące ewentualnych zdarzeń ujętych w KRK w odniesieniu do 24 wychowanek objętych próbą kontrolną. Uzyskano informacje o zbyt dużym stopniu ogólności, aby można je było przyporządkować do jednostki objętej kontrolą.

(akta kontroli tom I str. 597-598, tom IV str. 97-98)

2.16. Na podstawie informacji otrzymanych z właściwych ośrodków pomocy rodzinie dotyczących podejmowanych przez wychowanki działań w celu realizacji IPU ustalono, że 10 z 12 wychowanek, które zostały skreślone z listy MOW w związku z ukończeniem 18-go roku życia zgłosiło się do właściwych PCPR w celu realizacji procesu usamodzielniania, w tym dwie wychowanki, których dokumentacja nie została przekazana przez MOW do PCPR. Siedem z nich skorzystało z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie bądź rzeczowej na zagospodarowanie. Jedna wychowanka w pełni zrealizowała założenia IPU, cztery były w trakcie realizacji IPU, natomiast dwie przerwały realizację. Udział procentowy byłych wychowanek MOW, które po opuszczeniu placówki podjęły realizację IPU

⁷³ Dz. U. z 2013 r. poz. 532, ze zm.

wynosił 83,3% i był wyższy od udziału procentowego stwierdzonego w kontroli P/17/099, który wynosił 66,8%.

Z informacji pozyskanych z SIO dla 24 wychowanek⁷⁴ wynika, że po skreśleniu z listy MOW kontynuowało naukę 20 wychowanek. Udział procentowy liczby byłych wychowanek MOW, które po opuszczeniu placówki kontynuowały naukę wyniósł 83,3% i był wyższy od udziału procentowego stwierdzonego w kontroli P/17/099, który wynosił 44,4%.

Z informacji pozyskanych z ZUS oraz Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (dalej: KRUS) dla 24 wychowanek wynika, że w okresie objętym kontrolą 10 z nich zostało objętych ubezpieczeniem społecznym (w tym dziewięć jako uczeń lub osoba pobierająca stypendium i jedna jako pracownik podlegający ubezpieczeniu społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu). Udział procentowy liczby byłych wychowanek MOW, które po opuszczeniu placówki podlegały ubezpieczeniom społecznym wyniósł 41,7% i był wyższy od udziału procentowego stwierdzonego w kontroli P/17/099, który wynosił 11,1%.

(akta kontroli tom I str. 356-423, 653-654)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieprzekazanie w przypadku dwóch wychowanek dokumentacji osoby usamodzielnianej do właściwego PCPR. Zgodnie z § 3 ust. 3 rozporządzenia MPiPS w sprawie pomocy na usamodzielnienie, Dyrektor MOW powinien przekazać dokumentację (w tym IPU) w terminie nie później niż na miesiąc przed opuszczeniem przez wychowankę Placówki.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że w dniu 22.08.2018 r. właściwy sąd rodzinny wydał postanowienie o urlopowaniu jednej z ww. wychowanek pod opiekę matki do dnia osiągnięcia pełnoletności. Obowiązkiem wychowanki było dostarczenie IPU do PCPR w miejscu zamieszkania. Druga z wychowanek opuszczając Placówkę w dniu 25.06.2019 r. jako osoba pełnoletnia, otrzymała dokumentację do usamodzielnienia i przekazała ją swojej matce, w obecności wychowawcy. Fakt ten został umieszczony w Karcie obserwacji wychowanki, które to karty nie podlegają archiwizacji. Z otrzymaną dokumentacją miała obowiązek zgłosić się do PCPR w miejscu zamieszkania. Termin sporządzenia IPU upłynął podczas jej urlopowania i dlatego to do niej należał obowiązek przekazania dokumentacji na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności.

(akta kontroli tom I str. 370-423, 653-654, tom II str. 3, 67, 95, 122, 186-187, 235, 262, 301, 335, 415, 462, 510, tom III str. 230-231, 236, tom IV str. 82, 91)

2. Nierzetelne dokumentowanie ewaluacji i modyfikacji IPET poprzez nieopatrywanie datami opracowania poszczególnych części dokumentu (A, B i C) oraz wprowadzanych w nim ewaluacji i modyfikacji (w sześciu IPET, w części A, w pkt. III. *Cele edukacyjne* oraz w siedmiu IPET, w części C, w pkt. III. *Cele terapeutyczne, resocjalizacyjne i wychowawczo-opiekuńcze*).

Dyrektor MOW wyjaśnił, że IPET prezentowany jest podczas zebrań Zespołu Opiekuńczo-Wychowawczego (dalej: Zespół) i opatrywany datą z posiedzenia tego Zespołu. Jeżeli brakuje dat w kontrolowanych dokumentach, wynika to zapewne z niedopatrzenia, gdyż Zespoły powoływane są co miesiąc przez cały rok szkolny i podczas nich szczegółowo omawiana jest sytuacja podopiecznych, realizacja IPET, a także modyfikowane są założenia resocjalizacyjne i edukacyjne.

Jednocześnie Dyrektor MOW zadeklarował, że placówka dołoży wszelkich starań, aby każdy IPET tworzony aktualnie zawierał datę opracowania.

⁷⁴ Patrz przypis nr 57. Grupa kontrolna rozszerzona o 12 wychowanek (po cztery z 2018, 2019 i 2020 r. o najdłuższym okresie pobytu w MOW), które zostały skreślone z listy MOW w wyniku długotrwałej nieobecności.

(akta kontroli tom III str. 231, 237, tom IV str. 82, 90-91)

3. Nierzetelne sporządzanie IPET, z naruszeniem wymagań, o których mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 i 4 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki, tj.:

- w sześciu programach IPET nie określono zakresu i sposobu dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i formy pracy z dzieckiem (niewskazanie nazw przedmiotów objętych zajęciami wyrównawczymi, użycie sformułowań „według potrzeb”);
- w jednym programie nie określono zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów oraz wychowawców grup wychowawczych z rodzicami dziecka w realizacji przez ośrodek zadań wymienionych w § 5 ust.1 ww. rozporządzenia.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że wszystkie wychowanki mają mniejsze lub większe braki edukacyjne ze względu na opóźnienia edukacyjne lub częstą absencję w swoich szkołach macierzystych. Wszyscy nauczyciele po przybyciu wychowanki do MOW przeprowadzają sprawdziany wiedzy i umiejętności i na tej podstawie modyfikują programy nauczania, dostosowują formy i metody pracy do umiejętności i wiedzy uczennic. Każda uczennica ma możliwość uzyskania pomocy nauczyciela w uzupełnianiu braków, zależy to tylko i wyłącznie od jej woli i chęci. Jeżeli brak jest w IPET informacji o zajęciach wyrównawczych i wymiarze godzin na nie przeznaczonych, to istnieje prawdopodobieństwo, że uczennice nie zdecydowały się skorzystać z pomocy nauczyciela mimo jego niewątpliwych starań. Braki w IPET wynikały z faktu, że wychowankom, których dotyczyły nie zależało na wyrównaniu braków i zdobyciu wyższych ocen.

(akta kontroli tom II str. 298-299, 313-314, 425-426, 502-503, 604, tom III str. 232, 239)

4. Opracowanie (zatwierdzenie) IPET dla dwóch wychowanek z opóźnieniem w stosunku do terminów określonych w § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 rozporządzeniu MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki, tj. do 30 września roku szkolnego oraz w terminie 30 dni od dnia złożenia w ośrodku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Dotyczyło to: wychowanki, która przybyła do MOW 05.07.2018 r., natomiast IPET zatwierdzono 2.10.2018 r., tj. z opóźnieniem wynoszącym 1 dzień oraz wychowanki, która przybyła do MOW 14.06.2018 r., a IPET zatwierdzono 3.10.2018 r., tj. z opóźnieniem wynoszącym 2 dni.

Wicedyrektor ds. edukacyjnych w MOW wyjaśnił, że opóźnienie w złożeniu IPET dla ww. wychowanek związane było z tym, że zebranie Zespołu Dydaktyczno-Wychowawczego, na którym przedstawiono dokumenty, odbyło się w późniejszym terminie.

(akta kontroli tom II str. 301, 330, 510, 570, tom III str. 252)

OCENA CZĄSTKOWA

W MOW realizowano zadania opiekuńczo-wychowawcze mające na celu zapewnienie przygotowania wychowanków do samodzielnego i odpowiedzialnego życia. Dla wszystkich nowo przyjętych wychowanek opracowano IPET, jednakże w sześciu z nich nie wskazano nazw oraz wymiaru godzin przedmiotów objętych zajęciami wyrównawczymi, a w jednym nie określono zakresu współpracy nauczycieli i specjalistów oraz wychowawców grup wychowawczych z rodzicami dziecka. Wytworzona w MOW dokumentacja dotycząca usamodzielnienia wychowanek (w tym IPU) spełniała wymogi formalne do ubiegania się o pomoc finansową po opuszczeniu Placówki. W Ośrodku realizowano, zróżnicowane zajęcia resocjalizacyjne, w tym terapeutyczne oraz sportowe, kulturalno-oświatowe lub rozwijające zainteresowania. Zajęcia dydaktyczne i wychowawcze były prawidłowo dokumentowane, a grupy nie przekraczały dozwolonej liczby osób. W przypadku zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej kontrola LKO stwierdziła

brak prowadzenia odpowiedniej dokumentacji. Wszystkie wychowanki miały zagwarantowaną możliwość nauki po ukończeniu 18. roku życia. Z danych pozyskanych z OPS, SIO oraz ZUS wynika, że 83,3% wychowanek (12 osób)⁷⁵ po opuszczeniu MOW rozpoczęło realizację IPU, natomiast udział wychowanek (24 osoby)⁷⁶, które podlegały ubezpieczeniom społecznym wynosił 41,7%, a naukę kontynuowało 83,3%.

3. Monitorowanie skuteczności realizowanych zadań

3.1. W § 21 pkt 4 Statutu MOW określono, że szkoły specjalne działające w Ośrodku zapewniają wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania uczennicy, dokonywaną na danym etapie edukacyjnym, nie rzadziej niż dwa razy w roku, przez nauczycieli i specjalistów pracujących z uczennicą, będącą podstawą opracowania i modyfikowania IPET, jednakże nie wskazano formy dokumentowania tej czynności. WOPF wychowanek stanowiły integralną część IPET i zawierały elementy, o których mowa w § 6 ust. 10 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie, tj.:

- w części A (sporządzanej przez wychowawcę klasy: w pkt II. *Arkusze wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania ucznia w szkole* oraz w pkt III. *Cele edukacyjne*) określono: indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia wychowanki; zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli lub pomocy nauczycieli poszczególnych zajęć edukacyjnych; przyczyny niepowodzeń edukacyjnych;
- w części C (sporządzanej przez wychowawcę grupy wychowawczej: w pkt II. *Arkusze wielospecjalistycznej oceny funkcjonowania wychowanki w grupie wychowawczej* oraz w pkt III. *Cele terapeutyczne, resocjalizacyjne i wychowawczo-opiekuńcze*) określono: indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia wychowanki, obszar do pracy z wychowanką; zakres i charakter wsparcia ze strony specjalistów (zespołu wychowawczego, psychologa, pedagoga); przyczyny niepowodzeń w funkcjonowaniu wychowanki.

Z uwagi na fakt nieopatrywania datami poszczególnych ewaluacji i modyfikacji IPET (dotyczy również kolejnych egzemplarzy części A sporządzanych najczęściej na nowy rok szkolny lub w związku z potrzebą uwzględnienia zaleceń wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego), nie było możliwe jednoznaczne określenie czy WOPF były opracowywane nie rzadziej niż dwa razy w roku. Nie zostało udokumentowane, czy MOW przekazywał wielospecjalistyczne oceny poziomu funkcjonowania podopiecznych rodzicom lub opiekunom wychowanek.

Dyrektor MOW wyjaśnił, że dwa razy w ciągu każdego roku szkolnego ma miejsce spotkanie Zespołu ds. planowania i koordynowania udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Podczas spotkania, na podstawie arkuszy wielospecjalistycznej oceny wychowanki (stanowiących integralną część IPET w częściach A i C), dokonywana jest ocena efektywności wszechstronnych działań podejmowanych wobec niej. Pisemna analiza tych działań opracowywana przez wychowawcę klasy, wychowawcę wspierającego, psychologa, pedagoga i terapeutę przesyłana jest dwa razy w roku do właściwego sądu rodzinnego i nieletnich w formie dokumentu pn. *Opinia o wychowance. Analiza efektów procesu resocjalizacji* (dalej: *Opinia o wychowance*).

Szczegółowe badanie Opinii o wychowankach wykazało, że w MOW sporządzano indywidualną charakterystykę 12 wychowanek w każdym semestrze przez okres

⁷⁵ Patrz przypis nr 57.

⁷⁶ Patrz przypis nr 74.

pobytu nieletniej w MOW. Opinie o wychowankach były opatrzone datą oraz sygnaturą akt, a ich układ składał się z sześciu części:

- sfera poznawcza (z realizacją obowiązku szkolnego, oceną umiejętności radzenia sobie z trudnościami szkolnymi, rozwój zainteresowań);
- sfera społeczna (funkcjonowanie w grupie rówieśniczej, kultura osobista, zaangażowanie społeczne);
- sfera emocjonalna (stabilność emocjonalna, umiejętności w zakresie konstruktywnego wyrażania emocji, otwartość);
- współpraca z rodziną;
- współpraca z instytucjami wspomagającymi, usamodzielnienie (kontakty z innymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, z właściwym PCPR);
- wnioski z realizacji IPU.

W obszarze *Strefa emocjonalna* Opinii o wychowankach w niektórych dokumentach zamieszczano wzmianki na temat korzystania przez nie z pomocy psychologicznej, psychiatrycznej lub, że odmawiały współpracy z psychologiem. Nie określano natomiast w ww. Opiniach zakresu i charakteru wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów lub pomocy nauczyciela, jako elementu, o którym mowa w § 6 ust. 10 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie.

(akta kontroli tom I str. 19, 36, 30, tom II str. 30, 48-49, 73, 105, 134-135, 164, 213, 244, 271, 294-296, 309-310, 321, 340-341, 366, 421-423, 430, 473, 496-499, 520-522, 544-545, 573-574, 587-588, 607-608, 614-615, tom III str. 253-335)

3.2. Stosownie do § 28 zarządzenia MEN w sprawie MOW w Ośrodku dokonywane były oceny efektów podejmowanych działań oraz badano poziom bezpieczeństwa wychowanek podczas zebrań Zespołów Opiekuńczo-Wychowawczych, Komisji Dydaktyczno-Wychowawczej oraz Plenarnego Posiedzenia Rady Pedagogicznej odbywających się po każdym semestrze roku szkolnego. W tym celu w MOW utworzono Komisję ds. audytów wewnętrznych, ewaluacji wewnętrznej oraz badania skuteczności programu profilaktyczno-wychowawczego. Komisje te dokonywały:

- analizy realizacji zajęć profilaktycznych na podstawie ankiet programów – *SI, Spójrz Inaczej na Agresję, TZA, OUM, ARS, czyli jak dbać o miłość*;
- analizy zajęć specjalistycznych realizujących potrzeby wychowanek;
- analizy skuteczności i realizacji programu zapobiegającego ucieczkom i niepowrotom.

Wyniki pracy ww. Zespołów i Komisji były prezentowane na Plenarnych Posiedzeniach Rady Pedagogicznej m.in. w postaci: Programów Wychowawczo-Profilaktycznych, które zawierały analizę ankiet przeprowadzonych wśród wychowanek oraz wnioski i rekomendacje; Raportów z ewaluacji wewnętrznej sporządzanych na bazie ankiet przeprowadzanych wśród nauczycieli i wychowawców dotyczącego zapewnienia warunków do realizacji zadań w szkole i internacie, zawierających także rekomendacje, terminy działań naprawczych i osoby odpowiedzialne za ich wdrożenie.

Ponadto analiza oceny efektów podejmowanych działań oraz badanie poziomu bezpieczeństwa wychowanek była realizowana przez Dyrektora MOW i Wicedyrektora ds. opiekuńczo-wychowawczych w sprawozdaniach z nadzoru pedagogicznego za dany rok szkolny, w szczególności w zakresie oceny prowadzonych w MOW programów usamodzielnienia oraz profilaktycznych.

Przeprowadzone badanie za II semestr roku szkolnego 2019/2020 na grupie 41 wychowanek wykazało, że najczęściej występującymi formami przemocy fizycznej w Ośrodku było wyśmiewanie, wyzywanie, stałe krytykowanie, domaganie się posłuszeństwa oraz zastraszanie przez stosowanie gróźb; a przemocy materialnej: kradzież rzeczy wychowanek, pożyczanie i nieoddanie rzeczy, zniszczenie cudzej

rzeczy oraz zmuszanie do przechowania ukradzionej rzeczy. Wyniki badań wskazują jednak na ogólnie zadowalający poziom poczucia bezpieczeństwa wychowanek (86,3% - odpowiedzi: tak) oraz wychowawców (85,5% odpowiedzi: tak). Badanie wykazało, że wychowanki chciałyby mieć więcej dostępu do telefonu, zwiększoną częstotliwość przepustek i urlopów, legalizację palenia papierosów w MOW, więcej pobytu na świeżym powietrzu oraz aktywności ruchowej. Korzyści z pobytu w MOW, jakie wskazywały wychowanki, to: promocja do następnej klasy, poprawa relacji z rodziną, lepsze wyniki w nauce, niepalenie papierosów, szansa na lepszą przyszłość, poznanie nowych znajomych.

W celu poprawy bezpieczeństwa wychowanek zarekomendowano następujące działania: systematyczne spotkania społeczności grupy/klasy w obecności wychowawców; realizacja zajęć na temat przemocy rówieśniczej oraz przemocy w rodzinie; natychmiastowe reagowanie na sytuacje związane z przemocą przez każdego pracownika; indywidualne podejście do uczennicy (zdobywanie zaufania, wsparcie); pedagogizacja środowiska rodzinnego przez nauczycieli, zamontowanie monitoringu w miejscach ewentualnych zachowań ryzykownych w szkole i w internacie, ewentualne zwiększenie przywilejów (telefony, przepustki, kieszonkowe) jako zapewnienie potrzeb emocjonalnych i bytowych, konstruowanie projektów unijnych, wyrównywanie braków edukacyjnych.

W wyniku przeprowadzonych analiz dokonano w Ośrodku następujących zmian:

- w zakresie infrastrukturalnym: budowa ogrodzenia wewnętrznego i zewnętrznej siłowni; instalacja kontroli dostępu w budynku internatu oraz monitoringu wizyjnego terenu MOW oraz w budynkach internatu i szkoły; rozbiorka komina; wprowadzenie procedur związanych ze stanem epidemicznym w kraju;
- w obszarze dydaktyczno-wychowawczym kontynuacja zajęć: *Sieć Szkół Promujących Zdrowie* (promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, higieny osobistej, profilaktyki raka szyjki macicy i zakażenie HPV); *Alert Ekologiczno-Zdrowotny* (budowanie świadomości proekologicznej); programy wychowawczo-profilaktyczne (budowanie relacji rodzinnych, rówieśniczych, klasyfikacja wartości, modyfikowanie błędnych przekonań, rozwijanie umiejętności życiowych oraz społecznych, zapobieganie agresji).

(akta kontroli tom III str. 3-229, tom IV str. 82, 86-95)

3.3. Komisja ds. badania losów absolwentek wyjaśniła, że badanie losów wychowanek zostało w Placówce zaniechane od 2018 r. w związku z wejściem w życie rozporządzenia RODO. Utrudnienia w tym zakresie występowały już od 2015 r., kiedy to podmioty zajmujące się usamodzielnianiem wychowanek zaczęły żądać wskazania podstaw prawnych przekazania MOW informacji o absolwentkach. Ponadto ww. Komisja uzupełniła, że wychowawcy utrzymują kontakty z byłymi wychowankami, jednakże są to rozmowy wyłącznie prywatne, a informacje im przekazywane nie mogą być w żaden sposób zweryfikowane jako wiarygodne.

(akta kontroli tom III str. 232, 239, tom IV str. 17, 34-39)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nierzetelne dokumentowanie procesu zapewniania WOPF wychowanek/uczennicy co najmniej dwa razy w roku. Częstotliwość przeprowadzania WOPF wynika z § 6 ust. 9 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie. Została również wskazana w § 21 pkt 4 Statutu MOW, jednakże bez określenia formy tego dokumentu. WOPF uczennicy (część A)/wychowanki (część C) stanowiące integralną część IPET nie zostały opatrzone datą opracowania, co uniemożliwiło stwierdzenie czy oceny te zostały dokonane co najmniej dwa razy w roku. Opinie o wychowankach, sporządzane po każdym semestrze nie zawierały zakresu i charakteru wparcia ze

strony nauczycieli, specjalistów lub pomocy nauczyciela, tj. niezbędnego elementu WOPF, o którym mowa w § 6 ust. 10 rozporządzenia MEN w sprawie warunków organizowania wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie, w związku z czym nie mogły być uznane za przedmiotowy dokument. Ponadto WOPF wychowanek/uczennic nie były przekazywane rodzicom/opiekunom prawnym (§ 6 ust. 12 pkt 1 ww. rozporządzenia).

Dyrektor MOW wyjaśnił, że o skuteczności i efektach działań Placówki, formach i metodach pracy z dzieckiem, jego mocnych i słabych stronach, umiejętnościach i zdolnościach informowani są rodzice poprzez kontakty telefoniczne, jak również w trakcie odwiedzin opiekunów prawnych w MOW. Rodzice otrzymują komunikat, że mają prawo wglądu do dokumentacji regulującej funkcjonowanie dziecka w Placówce. Semestralna Opinia o wychowance przesyłana do sądu może stanowić odrębny dokument, który będzie przesyłany opiekunom dziecka. Jednocześnie Dyrektor MOW zadeklarował, że ocena efektywności sporządzana na podstawie WOPF ucznia/wychowanki będzie przekazywana rodzicom bezpośrednio podczas odwiedzin, drogą mailową lub pocztą.

(akta kontroli tom II str. 29-30, 46, 48-49, 72-73, 104-105, 133-135, 162, 164, 207, 211, 213, 244, 271, 294-296, 309-310, 321, 340-341, 366, 421-423, 430, 473, 496-499, 520-522, 544-545, 573-574, 587-588, 607-608, 614-615, tom III str. 253-335, tom IV str. 92, 94)

OCENA CZĄSTKOWA

W MOW sporządzano WOPF uczennic/wychowanek stanowiące integralną część IPET oraz opinie o wychowankach zawierające informacje na temat efektów resocjalizacji. Jednakże z uwagi na nieopatrywanie datami opracowania poszczególnych części IPET nie można było jednoznacznie stwierdzić, czy wywiązywano się z obowiązku przeprowadzania WOPF dwa razy w roku. W opiniach o wychowankach nie określano zakresu i charakteru wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów lub pomocy nauczyciela, tj. jednego z elementów, jakie powinna zawierać WOPF. Systematycznie monitorowano skuteczność realizowanych zadań opiekuńczo-wychowawczych poprzez dokonywanie dwa razy do roku ocen efektów podejmowanych działań i badań poziomu bezpieczeństwa wychowanek. Odstąpiono od monitorowania losów byłych wychowanek MOW w związku z trudnościami z pozyskiwaniem odpowiednich informacji po wejściu w życie rozporządzenia RODO.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Zabezpieczenie otwartej przestrzeni pomiędzy biegami schodów siatką lub w inny skuteczny sposób chroniący przed upadkiem z wysokości w budynkach szkoły i internatu oraz zapewnienie właściwej wysokości balustrad w internacie.
2. Podjęcie działań, w uzgodnieniu z organem prowadzącym, w celu uwzględnienia w wieloletnich planach inwestycyjno-remontowych zadań polegających na remoncie nawierzchni dróg dojazdowych oraz chodników znajdujących się na terenie MOW.
3. Zapewnienie nieprzeszkolonym pracownikom MOW szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.
4. Uzupełnienie wpisów w KOB, w szczególności dotyczących przeprowadzonych okresowych kontroli stanu technicznego obiektów budowlanych.
5. Umieszczenie IBP w budynkach MOW w sposób dostępny dla ekip ratowniczych.
6. Przekazywanie do właściwych kierowników PCPR dokumentacji osoby usamodzielnianej – nie później niż na miesiąc przed opuszczeniem przez tę osobę Placówki.

7. Dokumentowanie przeprowadzenia WOPF uczennicy/wychowanki w sposób pozwalający na określenie częstotliwości ich sporządzania (dwa razy w roku).
8. Przekazywanie sporządzanych WOPF rodzicom/opiekunom prawnym wychowanek.
9. Dokumentowanie dat sporządzania poszczególnych części IPET oraz ich ewaluacji i modyfikacji.
10. Definiowanie we wszystkich IPET zakresu potrzeb i sposobu dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia oraz współpracy kadry MOW z rodzicami dziecka.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, 30 lipca 2021 r.

Kontroler
Małgorzata Dobrowolska
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
Podpis

.....
Podpis